

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

ŞKTC Baş naziri Prezident İlham Əliyevə təşəkkür etdi

Bax səh. 3

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət münasibəti Azərbaycan xalqının milli tarixidir.
Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

1 fevral
2025-ci il,
şənbə
№ 018 (6846)
Qiyməti
60 qəpik

Bakı ədalətli sülhü dəstəkləyir

Bax səh. 2

Azərbaycan Süni İntellekt Strategiyasını hazırlayır

Bax səh. 3

Azərbaycan və Türkiyənin yeni ortaq hədəfləri

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarovun yanvarın 29-da Türkiyəyə səfəri çərçivəsində keçirilən görüşlərdə iqtisadi əməkdaşlığın prioritet istiqamətləri, bir sıra sahələr üzrə tərəfdaşlığın gücləndirilməsi imkanları müzakirə edilib.

Türkiyənin ticarət naziri Ömər Bolatla müzakirələr zamanı tərəflər Azərbaycan-Türkiyə iqtisadi tərəfdaşlığının gücləndirilməsi, ticarət dövriyyəsinin artırılması, KOB və biznes vahidləri arasında əlaqələrin fəal dəstəklənməsi və investisiyaların təşviqi üzrə ortaq hədəflərə çatmaq üçün mövcud imkanların artırılmasının vacibliyini diqqətə çatdırıblar.

2024-cü ilin yekununda Azərbaycan və Türkiyə arasında qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin həcmi 6 milyard 130 milyon dollar təşkil edib. Qardaş ölkə, ümumi ticarət portfelində ikinci yerdə qərarlaşıb. Son bir ildə Türkiyənin Azərbaycanın ticarət dövriyyəsində payı 2 faizdən çox artaraq 12,9 faizə yüksəlib.

Türkiyə və Azərbaycanın əsas hədəfi ticarət dövriyyəsinin həcmi 15 milyard dollara qədər yüksəltməkdir. Bu hədəfə çatmaq üçün davamlı tərəflər kompleks tədbirlər həyata keçirir. Həmin tədbirlərdən biri kimi Preferensial Ticarət Sazişi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Saziş 15 mal qrupu üzrə tariflərin azaldılması, qeyri-tarif maneələrinin aradan qaldırılması ilə iki ölkə arasındakı idxal-ixrac əməliyyatlarını artıraraq ölkələrin qoyduqları ticarət dövriyyəsi hədəfinə çatmasını sürətləndirəcək və eyni zamanda, sərmayələr üçün yeni axını təmin edəcək. M.Cəbbarovla Ö.Bolatın apardığı danışıqlarda Preferensial Ticarət Sazişi çərçivəsində güzəşt təbiiq edilən məhsulların sayının artırılmasının vacibliyinə də toxunulub. Tərəflər yeni stimulların ticarət əlaqələrinin artımını təşviq edəcəyinə əminliyini ifadə ediblər.

Hər ikisi Şərq-Qərb və Orta Dəhlizdə qarşılıqlı əməkdaşlığı möhkəmləndirərək tranzit-nəqliyyat potensialını daha da inkişaf etdirməkdədir. Orta Dəhlizin ən mühüm nəqliyyat axınlarından biri kimi strateji əhəmiyyətini artırır...

Bax səh. 6

Bax səh. 4

**“Gəncliyin formalaşmasında
milli-mənəvi dəyərlərin rolu”**

Saxta kampaniyalar davam edir...

Bax səh. 6

**“Human Rights Watch”
“ənənə”sini dəyişmir**

Bax səh. 5

Ukrayna 100 il geriye atılıb...

Bax səh. 7

Bizi var edən dəyərlər...

Bax səh. 4

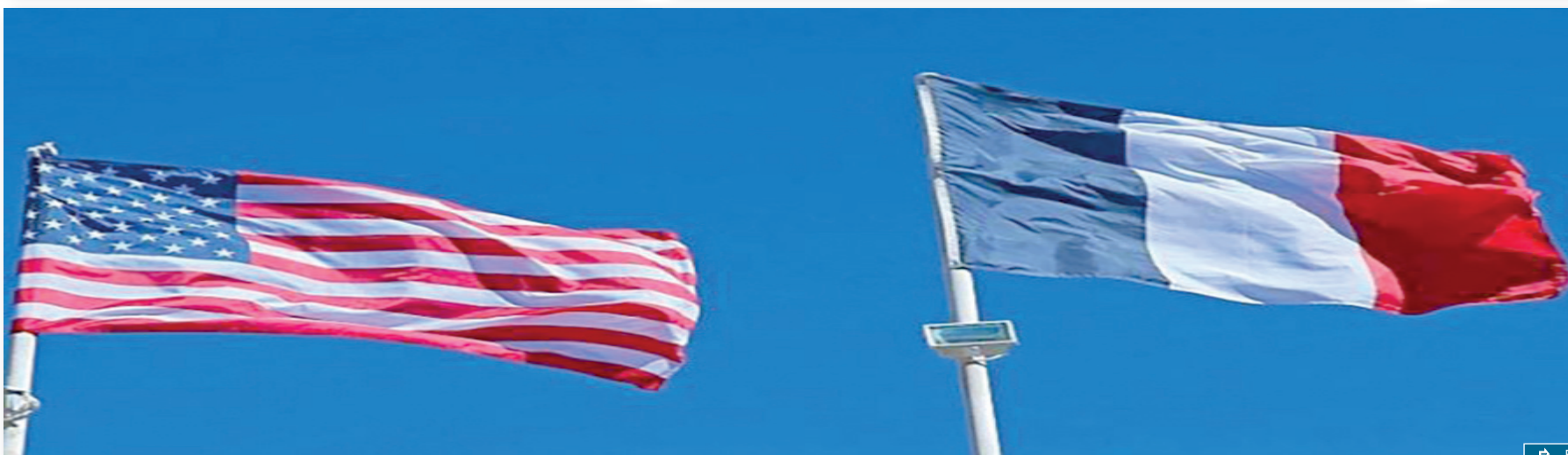
Gələcəyimiz gənclərimiz...

2 fevral - Gənclər Günüdür

Gənclər bütün zamanlarda Azərbaycan cəmiyyətinin avangard hissəsini təşkil edib. Onların zamanı qabaqlayan ideyaları və bütün sahələri əhatə edən fəaliyyətləri ölkəmizin inkişafına tökan verib. Respublikamızda 2 fevral Gənclər Günüdür. Bu tarixin əsası isə Ulu öndər Heydər Əliyevin 2 fevral 1997-ci ildə imzaladığı Sərəncamla qoyulub. Həmin vaxtdan etibarən 2 fevralın MDB məkanında və Şərqi Avropa ölkələri arasında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda Gənclər Günü kimi təntənəli şəkildə qeyd edilməsinə başlanıb.

Böyük siyasətçi Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəm ideoloji təməlini qoyan tarixi şəxsiyyətdir. Azərbaycançılıq ideologiyası cəmiyyətimizdə həmrəyliyin təmin olunmasında və milli gücün artmasında əvəzsiz rol oynayır. Heydər Əliyevin Gənclər Gününi təsis etməsi də gələcəyimizə hesablanan bir addım idi. Böyük siyasətçi olan Heydər Əliyev gənclərə xüsusi münasibət bəsləyirdi. Təsədüfi deyil ki, 1993-cü ilin yayında xalqın təkidli tələbi ilə respublikamızın siyasi rəhbərliyinə qayıdan Heydər Əliyev ilk görüşlərindən birini məhz gənclərlə keçirdi. Bu görüş açıq dialoq şəraitində keçdi, gənclər problemlərini dilə gətirdilər, arzu və istəklərini bildirdilər. Sonrakı illərdə Heydər Əliyevin imzaladığı bir çox sənədlər respublikanın ictimai-siyasi həyatında gənclərin daha fəal iştirakı üçün şərait yaratdı, gənclər siyasətinin məqsəd, prinsip və istiqamətlərini, habelə təşkilati-hüquqi əsaslarını müəyyən etdi. Prezident Heydər Əliyevin 1994-cü il 26 iyul tarixli Fərmanı ilə Azərbaycanda Gənclər və İdman Nazirliyi yaradıldı. Heydər Əliyevin gənc nəsələ qayğısının təzahürü kimi ötən əsrin 70-80-ci illərində Onun tərəfindən əsas qoyulmuş azərbaycanlı gənclərin xarici ölkələrin qabaqcılı...

Bax səh. 2

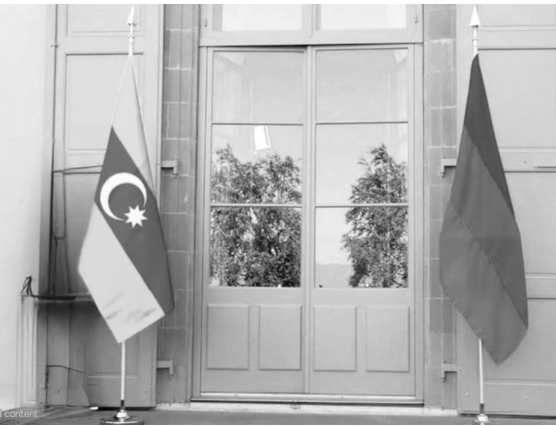
Bax səh. 7

**Fransa
ABŞ-a
müharibə
elan edir?**

Bakı ədalətli sülhü dəstəkləyir

Cənubi Qafqazda formalaşacaq əbədi sabillik iqtisadi inkişaf üçün zəmin formalaşdıracaq

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin milli maraqlara əsaslanan pragmatik xarici siyasət kursu Cənubi Qafqazın sabit və çoxşaxəli

xəli inkişafı üçün mühüm zəmin formalaşdırır. Ölkəmizin regional sabitləşdirici faktor olaraq mühüm bir coğrafiyada oynadığı rol, iqtisadi-ticarəti əlaqələrin inkişafına verdiyi dəstək, siyasi-hərbi reallıqların formalaşdırılmasındakı aktiv iştirakı diqqətlə izlənilir. Xü-

susilə, Azərbaycanın yerləşdiyi bölgənin ümumi inkişaf tendensiyaşının ön sıralara çıxması üçün ortaya qoyduğu bütün səylər yüksək dəyərləndirilir. Nəticələr göz önündədir: artıq Mərkəzi Asiya - Cənubi Qafqaz - Kiçik Asiya xətti üzrə yeni geostateji iqtisadi-siyasi məkan formalaşmışdır. Bu

isə dünya üçün yeni iqtisadi münasibələr sistemi yaradır ki, yeni baxışda Şərqi-Qərbi tranzitinin əhəmiyyəti məhz bu xətt üzrə təhlil olunur.

Vurğulandığı kimi, Azərbaycanın bu məsələyə önəmli addımları beynəlxalq aləmdən təfərrüatla izlənilir və müsbət qarşılaşılır.

nır. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan bütün platformalarda yaxın tərəfdaş, inamla əməkdaş kimi qəbul edilir. Eyni zamanda, ölkəmiz dünyada meydana çıxan yeni çağırışlar fonunda beynəlxalq həmrəyliyin güclənməsinə davamlı töhfələr verir. Ölkəmizin xoş məramla əsaslanaraq irəlilədiyi sülh təşəbbüsü bölgədə etimad mühitinin möhkəmlənməsinə, əlaqələrin intensivləşməsinə və regional təhlükəsizliyin daha da dərinləşməsinə xidmət edir. Xüsusi olaraq qeyd edilməlidir ki, bu məsələ güc mərkəzlərinin gündəliklərində ən aktual prioritet kimi göstərilir. Dünyanın aparıcı güc mərkəzi kimi xarakterizə olunan ölkələr Azərbaycanın regionda yaratdığı sülh mənzərəsi ilə yaxından tanış olurlar.

raciəti əsasında ABŞ-ın Xristian Liderlər Konqresinin rəhbəri Conni Mur ilə görüşündə də bildirirdi ki, Bayden-Blinden addımı təsirlərini dövründə ABŞ tərəfindən Azərbaycana qarşı qarşılıqlı münasibət göstərilir və bunun da nəticəsində ikitərəfli əlaqələrimiz böhrana sürüklənib. Təbii ki,

təsdiqləyir.

Amma artıq bu proses arxada qalıb - Donald Trampın hakimiyyətə gəlişi ilə ABŞ özünün yeni siyasi istiqamətlərini müəyyənləşdirir. Bu bütün sferalarda özünü göstərir. Bir sıra mühüm kateqoriyalarda qarşısını almaq üçün real addımlar atan Tramp administrasiyasının Cənubi Qafqaza münasibətdə real mənzərəyə uyğun davranacağına ümid böyükdür. Yeri gəlmişkən, ötən həftəsonu Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanla ABŞ-ın Dövlət katibi Marko Rubio arasında telefon danışığı olmuşdur. ABŞ Dövlət Departamentinin yaydığı məlumatda bildirilib ki, söhbət zamanı Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqları da diqqət mərkəzində saxlanılıb. Rubio ölkəsinin Azərbaycanla Ermənistan arasında "dayanıqlı və ləyaqətli sülh" istədiyini vurğulayıb.

Bölgənin yeni inkişaf mərhələsi...

Təbii ki, bölgədə əbədi sülhün formalaşması olduqca vacib amildir. Regionla bağlı böyük investisiyaların, sərmayələrin, kapitalların müzakirə mövzusu olacağı layihələrin təhlükəsizliyi baxımından sülhün vacibliyi bir daha meydana çıxır. Eyni zamanda, bölgədə sabitliyin və stabililiyin qorunması, hərbi kateqoriyalarda ehtimalın ortaya çıxması, işğalçı təfəkkürdən əl çəkilməsi tam şəkildə bərqərar olmalıdır. Əks halda yarana biləcək bir boşluq bu yeni münasibətlər sisteminin formalaşmasına mane ola bilər. İkinci bir tərəfdən, "yeni dünyanın" "yeni mərkəzi" sayılan regionumuzun geostateji əhəmiyyəti hər kəsə bəllidir - qarşıdakı yeni çağırışların

ən aparıcı ünsürü kimi meydana çıxan "yol" amilinə sahib olan Cənubi Qafqazda genişlənməsi üçün boşluq olmamalıdır. Bu və bu kimi səbəblər Ermənistan ilə Azərbaycan arasında imzalanacaq potensial sülh müqaviləsinə öz analogiyalarından fərqləndirir. Yeni bu sənədi yalnız və yalnız bölgədə sabillik olduqca mümkündür. İki tərəfin əldə edəcəyi sülhə kimi qəbul etmək olmaz - bu sənəd qarşıdakı dövrün ən vacib siyasi-hüquqi istinad mənbəsinə çevrilmə perspektivinə malikdir.

ABŞ-ın yeni administrasiyasından sülh açıqlaması...

Təəssüfləndirici haldır ki, ayrı-ayrı hakimiyyətlər bölgədə yaradılan bu sülh təşəbbüsünü dəstəkləmək əvəzinə qarşısını almağa, hətta bəzi məqamlarda təmizləməyə çalışıb. Məsələn, Bayden-Blinden tandemi hakimiyyətləri dövründə Azərbaycana qarşı qeyri-adekvat münasibət sərgilənib. Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 22-də Davosda qarşı tərəfin mü-

bu hal sülh prosesinə də təsir göstərmişdir. Bayden hakimiyyətinin sülhü dəstəkləmək əvəzinə, Ermənistan hakimiyyətini sülhdən yayındırırdı - bu isə bütövlükdə regionun inkişaf prosesinə olduqca mənfi təsirlər göstərirdi. Məsələn, ötən ilin aprelində imzalanan üçtərəfli sənəd, bu ilin yanvarında imzalanan xətti deyilənləri

Sülh üçün addımlar...

Beləliklə, Azərbaycan regionda ədalətli sülhün yaranmasında maraqlıdır. Ölkəmizin sülh üçün irəlilədiyi şərtlər də bəllidir - 2022-ci ildə meydana çıxan prosesdə ön planda tutulan aparıcı meyarlar müəyyənləşdirilib. Ərazi bütövlüyünün tanınması, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası, kommunikasiyaların açılması, əsaslız iddiaların aradan qaldırılması kimi şərtlər gələcək dövrün sabitliyi üçün ən vacib məqamlardır. Bu mənada, Azərbaycanın Ermənistanın Konstitusiyasında yer alan qondarma ərazi iddiasının dəyişdirilməsi tələbi də arqumentli, əsaslı bir tələbdir. Hazırkı durumda Ermənistan hələ də Azərbaycan torpaqlarına iddiasını davam etdirir - Konstitusiyasında belə iddianı əks etdirən işğalçı ölkənin "gələcək planlarında" yenidən bu

qondarma fikrə düşməyəcəyi qərantıya olunmur. Ötən 200 illik təcrübə bunu deməyə əsas verir.

Başqa sözlə, bu gün sülhə imza atacaq Ermənistanın siyasi hakimiyyətinin dəyişikliyi fonunda İrəvanda hökumətə yiyələnəcək bir başqa qüvvənin Konstitusiyasının bu müddəasını ələndirərək əsas tutaraq sülhü pozmayacağına kimsə təminat verə bilməz. Beləliklə, Bakının İrəvandan tələb etdiyi Konstitusiya dəyişikliyi praktik olaraq həm haqlı, həm də ədalətlidir.

Digər tərəfdən, keçmiş "münacişə"nin bitməsi fonunda Ermənistan ilə Azərbaycan arasında "beynəlxalq status"la tənzimlənəcək hər hansı anlaşılmazlıq qalmaq - yəni "Qarabağ məsələsi" beynəlxalq gündəmdən çıxıb. Münasibətlərin normalaşması prosesi isə ikili danışıqların

predmetinə çevirilib. Bu halda Qarabağ məsələsində "vasitəçi" kimi fəaliyyət göstərən

fəaliyyətsiz ATƏT-in Minsk Qrupu da avtomatik olaraq sıradan çıxır - ləğv olunur. Ermənistan bu məsələdə Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləməli və ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvi ilə bağlı bəyanat verməlidir.

Həqiqətdir ki, yeni dövrdə Cənubi Qafqaz üçün sülh artıq reallığa çevrilib. Azərbaycan

Ermənistan sülhə gəlməlidir...

canın irəlilədiyi şərtlərin mühüm əksəriyyəti Ermənistan tərəfindən qəbul edilir. Bu isə o deməkdir ki, proses nəticəyə yaxınlaşır. Bu, rəsmi İrəvanın artıq Azərbaycanın regionda yaratdığı yeni siyasi-iqtisadi reallıqları qəbul etməsi kimi dəyərləndirilərsə, bu, ölkənin manipulyativ mahiyyəti hələ də sülhün yaranmasına maneədir. İrəvan özlüyündə anlayır ki, yaranan siyasi-iqtisadi reallıqlar sülhü və əməkdaşlığı aktuallaşdırır - belə bir iqtisadi platforma isə indiki zamanda Ermənistan üçün həyati əhəmiyyətli və vacibdir. Sosial problemlərin əsirinə

çevrilmiş bu ölkə Azərbaycanın ona tanıdığı imkandan maksimum bəhrələnməli, özünün yeni inkişaf mərhələsinə formalaşdırmalıdır. Amma bununla belə, həm silahlanma, həm də Ermənistanın siyasi rəhbərliyinin vaxtaşırı səsləndirdikləri qeyri-standart açıqlamalar prosesin nəticəyə varmasına mane olur. Bu mənada, ABŞ-ın yeni administrasiyası səsləndirdiyi kimi bölgədə ədalətli sülhün yaranmasını istəyirsə, Ermənistanın bu sülhə gəlməsini təmin etməlidir...

P.SADAYOĞLU

Gələcəyimiz gənclərimiz...

2 fevral - Gənclər Günüdür

Gənclər bütün zamanlarda Azərbaycan cəmiyyətinin avanqard hissəsi ni təşkil edib. Onların zamanı qabaqla-

yan ideyaları və bütün sahələri əhatə edən fəaliyyətləri ölkəmizin inkişafına tökan verib. Respublikamızda 2 fevral

Gənclər Günüdür. Bu tarixin əsası isə Ulu öndər Heydər Əliyevin 2 fevral 1997-ci ildə imzaladığı Sərəncamla

qoyulub. Həmin vaxtdan etibarən 2 fevralın MDB məkanında və Şərqi Avropa ölkələri arasında ilk dəfə ola-

raq Azərbaycanda Gənclər Günü kimi təntənəli şəkildə qeyd edilməsinə başlanılıb.

Heydər Əliyevin gənclərə xüsusi münasibəti

Böyük siyasətçi Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəm ideoloji təməlini qoyan tarixi şəxsiyyətdir. Azərbaycanlı ideologiyası cəmiyyətimizdə həmrəyliyin təmin olunmasında və milli gücün artmasında əvəzsiz rol oynayır. Heydər Əliyevin Gənclər Gününi təsis etməsi də gələcəyimizə hesablanan bir addım idi. Böyük siyasətçi olan Heydər Əliyev gənclərə xüsusi münasibət bəsləyirdi. Təsəvvüf deyil ki, 1993-cü ilin yayında xalqın təkidli tələbi ilə respublikamızın siyasi rəhbərliyinə qayıdan Heydər Əliyev ilk görüşlərindən birini məhz gənclərlə keçirdi. Bu görüş açıq dialoq şəraitində keçdi, gənclər problemlərini dilə gətirdilər, arzularını və istəklərini bildirdilər. Sonrakı illərdə Heydər Əliyevin imzaladığı bir çox sənədlər respublikanın ictimai-siyasi həyatında gənclərin daha fəal iştirakı üçün şərait yaratdı, gənclər siyasətinin məqsəd, prinsip və istiqamətlərini, hədəflərini təşkilatı-hüquqi əsaslarını müəyyənləşdirdi. Prezident Heydər Əliyevin 1994-cü il 26 iyul tarixli Fərmanı ilə Azərbaycanda Gənclər və İdman Nazirliyi yaradıldı. Heydər Əliyevin gənc nəsələ qayğısının təzahürü kimi ötən əsrin 70-80-ci illərində Onun tərəfindən əsas qoyulmuş azərbaycanlı gənclərin xarici ölkələrin qabaqcıl ali məktəblərində təhsil almağa göndərilməsi ənənəsi bərpə edildi. Artıq 2003-cü ildə dünyanın inkişaf etmiş 40-a yaxın ölkəsində 160-a qədər ixtisas üzrə 3000-dən çox azərbaycanlı gənc təhsil alırdı. Heydər Əliyev dövlət hesabına xaricdə təhsil alan gənclərin sosial durumunu daim diqqət mərkəzində saxlayırdı. Onun göstərişi ilə təkcə Türkiyədə dövlət hesabına təhsil alan 700 azərbaycanlı tələbənin hər birinə təqaüd verilməsi üçün ildə 2,4 milyard manat vəsait ayrılırdı. İstedadlı gənclərin təhsilə marağını daha da artırmaq və dəstəkləmək üçün Prezident Heydər Əliyevin ali məktəblərə qəbul imtahanlarında ən yüksək bal toplamış abituriyentlərə şəxson görüşməsi, onlara "Prezident təqaüdü"nin verilməsi barədə qərar qəbul etməsi dəahi şəxsiyyətin gənclərə diqqətini daha bir nümunəsidir. Heydər Əliyev tərəfindən 1996-cı il 22 iyun tarixində imzalanmış "Azərbaycanda gənc istedadlara dövlət qayğısı haqqında" Fərmana əsasən istedadlı gənclər

rə dövlət qayğısını təmin etmək məqsədilə gənc istedadların "Qızıl kitab"ı yaradıldı. Eyni zamanda, "Qızıl kitab"a adları yazılmış gənc istedadlara təqdim etmək üçün xüsusi təqaüd təsis edildi.

Respublikamızda gənclər forumlarının keçirilməsi ideyası da Heydər Əliyevdən gəlir. Onun 1995-ci ildə irəli

sürdüüyü təşəbbüsdən sonra 1996-cı ildən başlayaraq Azərbaycan gənclərinin forumlarını təşkil edilməsinə start verildi. 1996-cı il fevralın 2-də keçirilən Azərbaycan Gənclərinin I Forumunda Heydər Əliyev gənclər qarşısında tarixi bir vəzifə qoydu: "Hər bir Azərbaycan gəncləri hər şeydən çox, hər şeydən artıq müstəqil Azərbaycanın bu günkü, gələcəyi haqqında düşünməlidir".

Heydər Əliyevin gənc nəsələ həssas yanaşmasının təzahürü olaraq 1999-cu il iyulun 29-da "Dövlət gənclər siyasəti haqqında" ayrıca Fərman imzalandı. Bu sənədlə ölkədə gənclərin inkişafı üçün daha əlverişli şəraitin yaradılması təmin edildi. 2002-ci il 9 aprel tarixində "Gənclər siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul olundu. Respublikamızda gənclər siyasətinin məqsədləri, prinsipləri, istiqamətləri, təşkilatı-hüquqi əsasları məhz bu Qanunla tənzimlənir.

Gənclərin hərtərəfli inkişafını hədəfləyən ardıcıl və sistemli tədbirlər davam etdirilir

Prezident İlham Əliyev 2003-cü ildə ilk dəfə Prezident seçildənə vəd vermişdi ki, Onun üçün ən uca vəzifə Heydər Əliyev yolunu davam etdirmək olacaqdı. Biz həmin tarixdən bu günədək ölkəmizdə Heydər Əli-

"Azərbaycan Respublikasında 2020-ci ilin "Könlülər İli" elan edilməsi haqqında" Sərəncam imzalayıb ki, bu da ölkəmizdə, eyni zamanda, gənclərə göstərilən diqqət və qayğının daha bir bariz nümunəsidir.

Dövlət başçısının təşəbbüsü ilə 2011-ci il 19 dekabr tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondu yaradılıb. Fondun qarşısında gənclər siyasəti ilə bağlı elm, təhsil, mədəniyyət və digər sosial sahələrə yönəlmis ictimai və sosial əhəmiyyətli, o cümlədən beynəlxalq səviyyədə həyata keçirilən layihə və proqramları qrant şəklində maliyyələşdirmək məqsədi qoyulub. 2018-ci ildə Fond yenidən təşkil edilərək Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu adlandırılıb. Fond 2024-cü ildə gənclər və gənclər təşkilatları tərəfindən hazırlanmış 680-dən çox layihəni maliyyələşdirib, eyni zamanda, 286 min 760 gəncləyə əhatə edən 1450-dən çox tədbir həyata keçirib, 52 qurum və təşkilatla əməkdaşlıq edib. Prezident İlham Əliyevin gənclərə dəstək yönündə verdiyi mühüm qərarlardan biri də 2013-cü il 2 iyun tarixində ölkədə ilk dəfə "Gənclər üçün Prezident Mükafatı"nın təsis edilməsi oldu. Prezident Mükafatı elm, mə-

dəniyyət, o cümlədən ədəbiyyat və incəsənət, təhsil, gənclər siyasəti və gənclərlə iş, ictimai və sosialəyönümlü fəaliyyət, innovasiya və sahibkarlıq fəaliyyəti sahələrində xüsusi fərqlənən 10 nəfər gəncə ildə bir dəfə verilir.

Ölkəmizdə bacarıqlı gənc kadrların irəli çəkilməsi də diqqət mərkəzində saxlanılır. Prezident İlham Əliyevin 2019-cu il 26 iyul tarixli Sərəncamı ilə "Yüksəliş" müsabiqəsi

təsis edilib. Bu müsabiqənin əsas məqsədi intellektual səviyyəsi və idarəçilik keyfiyyətləri yüksək olan perspektiv rəhbər şəxslərin müəyyən edilməsi, dəstəklənməsi və ölkədə kadr ehtiyatı bankının yaradılmasıdır. Gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsi sahəsində ölkədə edilmiş nailiyyətlər Vətən müharibəsində şanlı Zəfərimizi şərtləndirən əsas amillərdən biri olub. Verilən məlumatlara görə 44 günlük müharibədə Ermənistanın silahlı qüvvələrində təxminən 11 min fərarı qeydə alınıb - onlar silah və sursatlarını qoyaraq döyüş mövqelərindən qaçıblar. Azərbaycan Ordusunda isə bir nəfər də olsun fərarilik etməyib. Gənc əsgər və zabitlərimiz "Arxada Vətəndir" deyib daim irəli getməyə, torpaqlarımızı son qarşımadək işğaldan azad etməyə can atırdılar. Həmin hərbiçilər Heydər Əliyev və İlham Əliyev dövründə formalaşan sağlam əqidəli, vətənpərvər gəncliyi təmsil edirdilər.

Mübariz ABDULLAYEV

Azərbaycan Süni İntellekt Strategiyasını hazırlayır

Baş nazir Əli Əsədov “Digital Almaty 2025” beynəlxalq rəqəmsal forumunda iştirak edib

Yanvarın 31-də Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov Almatıya işgüzar səfəri çərçivəsində “Digital Almaty 2025” beynəlxalq rəqəmsal forumunda iştirak edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə çıxış edən Ə.Əsədov rəqəmsal inkişaf və innovasiya

məsələlərinin müzakirəsi, rəqəmsal transformasiya çağırışlarına birgə cavab axtarışı üçün səmərəli platforma təklif edən forumun əhəmiyyətini qeyd edib. Bildirilib ki, Azərbaycan dövlət strategiyasının ön mühüm elementi kimi rəqəmsal inkişafa xüsusi əhəmiyyət verir.

Bu il yanvarın 16-da Azərbaycanda bu sahədə görülməli işlərin strateji prioritetlərini müəyyən edən, ölkənin rəqəmsal transformasiyasının əsas istiqamətinə çevrilən “Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası” təsdiqlənib.

Ə.Əsədov deyib: “Rəqəmsal inkişaf strategiyasının əsas sahələrindən biri süni intellektidir. Hazırda biz Azərbaycanın Süni İntellekt Strategiyasını hazırlayırıq. Süni intellekt texnologiyalarının tətbiqinin xidmətlərin səmərəliliyini və keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə artırmaqla biləcəyi prioritet sektorların müəyyənləşdirilməsinə xüsusi əhəmiyyət veririk. Bunlar, ilk növbədə, səhiyyə, nəqliyyat və təhsildir”.

Forum iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb ki, Azərbaycanda müasir, çevik qanunvericiliyin hazırlanmasına və tətbiqinə xüsusi diqqət yetirilir. “Xüsusilə də bir sıra sənədlərin rəqəmsal formatda istifadəsi üçün hüquqi baza yaradılıb. Bu, vətəndaşlarla dövlət qurumları arasında qarşılıqlı fəaliyyəti sadələşdirir, rahat və əlçatan rəqəmsal ekosistemin yaradılmasına töhfə verir”, - deyərək Baş nazir əlavə edib.

Rəqəmsal transformasiya məqsədlərinə nail olmaq üçün cəmiyyətin bütün təbəqələrinin müasir rəqəmsal xidmətlərə çıxışını təmin edəcək etibarlı infrastrukturun yaradılmasının zəruriliyini vurğulayan Ə.Əsədov, yüksək sürətli internetə çıxışı bu infrastrukturun əsas elementlərdən biri kimi dəyərləndirib. Baş nazir bildirib: “İnternet infrastrukturunun inkişafına yönəlmiş mühüm təşəbbüslər arasında “Onlayn Azərbaycan” layihəsini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Layihə çərçivəsində bütün yaşayış və kommersiya obyektlərinin 99 faizindən çoxu yüksək sürətli genişzolaqlı internetə qoşulub”.

Qeyd olunub ki, dövlət idarəçiliyinin rəqəmsallaşdırılması istiqamətində atılan ən mühüm addımlardan biri “rəqəmsal hökumət” platformasının yaradılması olub. Dövlət qurumları arasında məlumat mübadiləsi prosesini tamamilə rəqəmsallaşdıran “Rəqəmsal körpü” milli məlumat mübadiləsi sistemi də tərtib edilib. Dövlət idarəçiliyinin səmərəliliyini artırmaq üçün “Hökumət buldu” layihəsinə start verilib. “Bütün bunlar “elektron hökumət”in inkişafı və rəqəmsal transformasiyanın sürətləndirilməsi üçün zəruri olan davamlı, müasir və təhlükəsiz rəqəmsal infrastrukturun yaradılması istiqamətində həyata keçirilən layihələrin, sadəcə, kiçik bir hissəsidir”, - deyərək Baş nazir əlavə edib.

Rəqəmsal transformasiyanın təkə texnologiyası proses deyil, həm də beynəlxalq əməkdaşlığı gücləndirmək üçün bir fürsət olduğunu bildirən Ə.Əsədov Azərbaycanın davamlı rəqəmsal gələcəyini yaradılması istiqamətində birgə fəaliyyəti davam etdirməyə hazır olduğunu vurğulayıb.

ŞKTC Baş naziri Prezident İlham Əliyevə təşəkkür etdi Türk Kiprinə dəstəyinə və diqqətinə görə...

“Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinə (ŞKTC) göstərdiyi dəstəyə və diqqətə görə bütün Kipr türk xalqı adından Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə səmimi təşəkkürümü bildirirəm”.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu ŞKTC-in Baş naziri Ünal Üstəl yanvarın 31-də Lefkoşada Rauf Denktaş və Fazıl Küçük Beynəlxalq Kipr Araşdırmaları Simpoziumunun açılışında bildirib.

Lefkoşada keçirilən üçgünlük tədbirdə Azərbaycan Milli Məclisinin deputatları da iştirak edirlər.

Üstəl xatırladı ki, Türkiyə ilə yanaşı, ŞKTC liderlərini xaricdə ilk dəfə Azərbaycanda da dövlət protokoluna uyğun olaraq qarşılayıblar.

ŞKTC hökumətinin başçısı Bakıya səfərləri ilə bağlı fikirlərini bölüşüb və qeyd edib ki, aparılan danışıqlar zamanı təhsil, turizm, ticarət, idman və digər sahələrdə əlaqələrin qurulması mümkün olub: “Biz bundan sonra da addımlar atmağa hazırıq. Gələcəkdə də ölkələrimizin gəncləri arasında əlaqələrin qurulması istiqamətində addımlar atmağa, ŞKTC-in Azərbaycanla münasibətlərini maksimum dərəcədə inkişaf etdirməyə hazırıq”, - deyərək Baş nazir əmin edib.

Hökumət başçısı yarım əsrdir davam edən beynəlxalq təcrid və Kipr türklərinin hüquqlarının pozulması məsələsinə diqqət çəkib. O deyib: “ŞKTC müstəqil dövlətdir və heç bir qüvvənin nəzarəti altına düşmək niyyətində deyil. Məqsədimiz Türk dünyası ilə birlik və əməkdaşlıqdır”.

Azərbaycanın Aİİ ölkələri ilə ticarət dövriyyəsi 14 faizdən çox artıb

Əli Əsədov Avrasiya Hökumətlərarası Şurasının iclasında qonaq qismində iştirak edib

Yanvarın 31-də Almatıda Avrasiya Hökumətlərarası Şurasının iclası keçirilib. Nazirlər Kabinetindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov iclasda qonaq qismində iştirak edib.

İclasda çıxış edən Ə.Əsədov AZAL-a məxsus təyyarənin Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğramasından sonra axtarış-xilasetmə əməliyyatının aparılmasında operativ reaksiyaya, həmçinin fəlakətin səbəblərinin araşdırılmasında göstərdiyi köməyə görə Qazaxıstan hökumətinə minnətdarlığını bildirib.

Baş nazir qeyd edib ki, Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi İttifaqının (Aİİ) üzvü olan tərəfdaşları ilə əlaqələri artıq 30 ildən çoxdur möhkəm dostluq və qarşılıqlı hörmət əsasında uğurla inkişaf edir.

Vurğulanıb ki, qarşılıqlı səfərlərin və təmasların intensivliyi müxtəlif səviyyələrdə ikitərəfli dialoqun müsbət dinamikasından xəbər verir.

Ə.Əsədov bildirib: “Bu gün qarşılıqlı fəaliyyətimiz müxtəlif sahələrdə çoxsaylı qarşılıqlı faydalı layihələrə zəngindir. İqtisadi-ticarəti əməkdaşlığın müsbət dinamikası xüsusi məmnunluq doğurur. Ötən il Azərbaycanın Aİİ ölkələri ilə ticarət dövriyyəsi 14 faizdən çox artıb”.

İnvestisiya əməkdaşlığının yüksələn xətlə inkişaf etdiyi vurğulanıb. “Ölkələrimiz arasında böyük investisiya layihələri paketi həyata keçirilir. Bözi tərəfdaşlarımızla iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə qarşılıqlı investisiyaları səfərbər etmək üçün birgə investisiya fondları yaratmışıq. Bu təşəbbüs artıq öz bəhrəsini verməkdədir”, - deyərək Baş nazir əlavə edib.

Bildirilib ki, Azərbaycan ənənəvi olaraq nəqliyyat-tranzit sektorunda əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir. “Avropa və Asiyanın qovşağında yerləşən əlverişli coğrafi mövqeyi, eləcə də müasir infrastrukturunu sayəsində Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika xətlərindən birinə çevrilib”, - deyərək Ə.Əsədov qeyd edib.

Vurğulanıb ki, Azərbaycan ərazisindən yük axını sabit temple artır, ötən il tranzit daşımalarının həcmi 8 faiz artıb.

Qeyd olunub ki, yükdaşımalarının artım dinamikasını nəzərə alaraq, Azərbaycan öz ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin imkanlarını genişləndirilməsi istiqamətində fəal addımlar atır.

İclas iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb ki, Azərbaycan ərazisində ölkənin Aİİ-dəki tərəfdaşlarına onların tranzit ehtiyaclarını ödəmək üçün həvəslə təqdim etdiyi dəmir yolu və avtomobil yolları infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində mütəmadi əsasda iş aparılır.

Baş nazir çıxışının sonunda Azərbaycanın Aİİ üzvü olan tərəfdaşları ilə bütün sahələrdə əməkdaşlığı artırmaq üçün bundan sonra da bütün lazımi səyləri göstərməyə hazır olduğunu bildirib.

“Fransa və Ermənistan-Azərbaycan münafişəsi” Bakıda beynəlxalq konfrans keçirilib

Yanvarın 31-də Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin (BMTM) təşkilatçılığı ilə “Fransa və Ermənistan-Azərbaycan münafişəsi” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda çıxış edən BMTM-in İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev Fransa ilə hazırda faktiki olaraq böhran yaşandığını bildirib. Onun sözlərinə görə, bu böhrana səbəb Fransanın özü olsa da, iki ölkə arasında iqtisadi və enerji sahələrində əməkdaşlıq davam edir. O, münasibətlərin gərginləşməsində Fransadakı erməni amilinin böyük rol oynadığını vurğulayıb və bunun təşəbbüskarının Azərbaycan olmadığını diqqətə çatdırıb.

Bununla yanaşı, F.Şəfiyev qeyd edib ki, Azərbaycanda Fransanın mədəniyyəti və dilinə qarşı normal münasibət mövcuddur. Sonra konfrans panel müzakirələrlə davam edib.

“Fransanın Ermənistan-Azərbaycan münafişəsi ilə tarixi əlaqəsi” mövzusunda keçirilən panel müzakirələrin moderatoru Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı Gülşən Paşayeva bu münafişənin tarixi bərdə danışdı. Qeyd edib ki, Fransa keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münafişəsinə vaxtilə vasitəçi kimi cəlb olunmuşdu. Əfsuslar olsun ki, müharibəsiz sülh təşəbbüsləri 26 il davam etdi. Deputat bildirib ki, böyük erməni diasporlarından biri də Fransada yerləşir. Onların sayı 600 min nəfərdir. Orada erməniyönümlü bir sıra qurumlar, komitələr mövcuddur ki, bunun da əlaqələrə təsiri tarixi baxımdan dəyərləndirilməlidir.

Kot d'Azur Universitetinin ictimai hüquq üzrə professoru Kristian Vallar Fransanın Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk dövlətlərdən biri olduğunu qeyd edib. Bildirib ki, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərindən olan Fransa keçmiş münafişəyə münasibətdə neytral qalmağa çalışırdı. O vurğulayıb ki, Fransa vaxtilə ASPA-nın Azərbaycanın işğal olunmuş əraziləri ilə bağlı qəbul etdiyi qətnaməsinin lehinə səs vermişdi. Professorun sözlərinə görə, əvvəlki Fransa prezidentləri Nikola Sarkozi, Jak Şirak Azərbaycanla əlaqələrə üstünlük verirdilər. Amma hazırda Parislə Bakı arasındakı vəziyyət bir qədər dəyişib. Bu böhranın da səbəbi 2018-ci ildə Emma-

nuel Makronun Ermənistana səfər etməsi və Azərbaycana gəlməməsi ilə bağlıdır.

Milli Məclisin deputatı Tural Gəncəliyev deyib ki, vaxtilə Fransa ilə pragmatik münasibətlər mövcud olub və son 100 ildə Fransa və Azərbaycan intellektualları bir-birindən təsirləniblər. Deputat çıxışında Fransada təhsil alıb ölkəyə qayıdan Əhməd

bəy Ağaoğlunun Azərbaycanda fransız sinfi açdığını xatırladı. O vurğulayıb ki, 2003-cü ildən etibarən Azərbaycanın xarici siyasətdə daha güclü strategiya yürütməsi Fransada ölkəmizə qarşı münasibəti dəyişib. Azərbaycan gücləndikcə, bu, Fransadakı erməni diasporunda narahatlıq yaradıb və onlar öz mövqelərini bu istiqamətdə formalaşdırmağa başlayıblar. T.Gəncəliyev əlavə edib ki, Emmanuel Makron hakimiyyətə gəldikdən sonra ikitərəfli münasibətlər daha da gərginləşib. Bundan əvvəl Azərbaycana qarşı mövqelər qapalı şəkildə ifadə olunurdu. Lakin Fransa, xüsusilə 2020-ci ildən sonra ölkəmizə qarşı açıq şəkildə mövqə sərgiləməyə başlayıb.

“Conflicts” jurnalının direktoru Gil Mihaeli deyib ki, Fransa ilə Azərbaycan arasındakı münasibətləri obyektiv dəyərləndirmək üçün iki ölkə arasında ki emosional əlaqələri də nəzərə almaq vacibdir. Bakı Fransız Liseyinin yaradılması, Azərbaycanın opera və mədəniyyət sahəsində həyata keçirdiyi layihələr Fransaya olan rəğbətini göstəricisidir. O vurğulayıb ki, Sovet İttifaqının dağılması ilə Fransadakı erməni diasporu fəaliyyətini genişləndirərək, Qarabağ məsələsinə beynəlxalq müstəviyə çıxarmağa çalışıb. Zamanla erməni diasporu siyasi alodə çevril-

rək Fransa siyasətləri ilə əlaqələrini daha da gücləndirib.

Bakı Dövlət Universitetinin professoru Məmmədağa Baxışov bildirib ki, Fransanın Azərbaycanla diplomatik münasibətləri 1992-ci ildə qurulub, müxtəlif sənədlərlə inkişaf etdirilib. Lakin Fransanın keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münafişəsinə mün-

sibəti birmənalı olmayıb, obyektivlik nümayiş etdirilməyib. Tarixə nəzər salsaq görürük ki, Ermənistanla Fransa arasında əlaqələr hər zaman yaxşı olub. O bildirib ki, guya terrorizmə qarşı mübarizə apardığını göstərən Fransa, əslində, müxtəlif dövrlərdə terrorçuları himayə edib. Həmçinin Fransa bilirdi ki, terror Ermənistanda dövlət səviyyəsində həyata keçirilir. Professor vurğulayıb ki, Azərbaycan torpaqları işğal edilən zaman bir milyondan çox məcburi köçkün düşən azərbaycanlılara Fransa heç bir dəstək göstərməyib. “1992-ci ildə ermənilər tərəfindən Xocalı soyqırımını törədildikdə Fransa bu məsələyə susqunluqla yanaşdı. Həmçinin ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərindən biri olan Fransa 28 illik fəaliyyəti dövründə heç bir səmərəli iş görmədi. Hətta onun bütün təklifləri Ermənistanın xeyrinə və öz mənafeyinə xidmət edirdi. Ona görə də Fransa bu münafişədən Azərbaycanın işlərinə qarışmaq üçün istifadə edirdi. Bu gün Avropa İttifaqının “müahi-dəçi missiyası” dediklərimizin sübutudur. Bu missiya Fransanın Cənubi Qafqazda nüfuz qazanmasına və məqsədlərinə çatmasına xidmət edir”, - deyərək M.Baxışov bildirib.

Konfransın “Fransanın 2020-ci ildən sonrakı si-

yasəti” mövzusunda həsr edilən növbəti panel müzakirəsinin moderatoru Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin şöbə müdiri Vəlif Hüseynov diqqətə çatdırıb ki, İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər Fransa öz neytrallığını qurumağa çalışsa da, bu yanaşma sonradan açıq xarakter aldı.

Panel müzakirəyə onlayn formada qoşulan Kanadanın Ottavadakı Karleton Universitetinin Avropa, Rusiya və Avrasiya Araşdırmaları İnstitutunun baş elmi işçisi Robert Katler ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri kimi Fransanın Ermənistana izafi dəstəyinin onun fəaliyyətini şübhə altına qoyduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, bununla Fransa özünün Cənubi Qafqazdakı rolunu gücləndirməyə çalışırdı. O qeyd edib ki, Fransanın gətirdikə rolunu artırmağa çalışması, onun qeyri-obyektiv yanaşması maraqlı tərəflərdə narahatlıq yaradır. “Fransanın, həmçinin Ermənistana iqtisadi dəstəyi, hərbi əməkdaşlığı Parisin birtərəfli yanaşmasının göstəricisidir. Eyni zamanda, hava hücumundan müdafiə sistemlərinin, gəcəgörmə cihazlarının, “Bastion” zirehli maşınlarının və Rəqib inkişaf etmiş silahlarının İrəvana verilməsi Qərbində gərginliyi artıracaq. Bu gərginlik digər sahələrə də sırayət edə-cək. Fransa Ermənistanın təhlükəsizliyini gücləndirməklə öz nüfuzunu artırmağa davam edərsə, Rusiya, Türkiyə və İran Parisin regiondakı təsirini azaltmağa çalışacaq”, - deyərək Robert Katler vurğulayıb.

Digər çıxış edənlər Milli Məclisinin deputatı Asim Mollazadə, müstəqil araşdırmaçı, “EurasiaPeace” beyni mərkəzinin təşəbbüsü Morgan Caillet və Strasburq Vəkillər Kollegiyasının hüquqşünası və Fransadakı Mədəniyyət Araşdırmaları İnstitutunun həmtəşəbbüsü Jean Emmanuel Medina da Azərbaycan-Fransa münasibətlərinin tarixinə nəzər salıb, mürəkkəb geosiyasi zamanda dövlətlər arasındakı əlaqələrin pisləşməsinin yaxşı presedent olmadığını diqqətə çatdırıblar. Ölkəmizin regionda yaratdığı yeni reallıqlar fonunda İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Parisin Azərbaycana qarşı qərəzli siyasətinin arxasında duran məqamlardan danışılıb. Vurğulanıb ki, ölkəmizə qarşı qərəzli yanaşma, münasibətlərin gətirdikə kəskinləşməsi heç bir tərəfə fayda vermir, hətta ölkələrarası əlaqələrə də ciddi xələt gətirir.

Panel müzakirəsi mövzu ətrafında çıxışlarla və sualların cavablandırılması ilə davam edib.

YAP İdarə Heyəti-
nin üzvü deyib ki, Ulu
Öndər Heydər Əliyev
hər zaman Azərbay-
can gəncliyinə böyük
qayğı ilə yanaşıb. 2

sədri
şəddirdiyi
rixi
un söz-
övrün-
nkışafı
qədəm
ərvər-

milli dəyərlərimizə nə qədər sədiq
olduqlarını bir daha təsdiqlədilər”, -
deyə YAP Gənclər Birliyinin sədri
vurğulayıb.

Daha sonra 300-dən artıq gəncin
iştirak etdiyi tədbir interaktiv for-
mada davam edib, gənclərin sualları
cavablandırılıb.

Tədbir Yeni Azərbaycan Parti-
yasının Himninin səsləndirilməsi
ilə başa çatıb.

Gənclərin yüksək vətənpərvər-

Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Tarixi irsimiz milli kimliyimizin təsdiqidir

malikdir. Məhz adət-ənənələr gənclərin Vətən, millət, xalq sevgisi ruhunda tərbiyə olunmasında mühüm rol oynayır.

keçsə də aktuallığını itirməyən bu ədəbi nümunələr nəsildən-nəslə xalqımızı milli mənavi, eləcə də ümumi bəşəri dəyərlər əsasında tərbiyə edir. Bu zəngin bədii irsdə xalqın soykökə nə bağlı olan adət-ənənələr yaşayır, təsrimizə, yeni minilliyədək gəlib çatıb. Bütün bunların kontekstində Azərbaycan vətəndaşının varlığı gös-tərilir. Uzun illər yolu və əsrlər, qərinələrin soruğu bizi bu ənənələrə, bağlayıb, dövrümüzə köprü salıb”.

lansa da amma izi itməyib. Biz böylə bir mədəniyyətin sahibiyik. Cənubi Azərbaycanca Həsənlı mədəniyyəti var. Onun qızıl əşyaları dünyanın hər yerinə yayılıb. Azərbaycan xalqlarını əyləzənlərimiz dünyanın bütün muzeylərində var. Azərbaycan öz mədəniyyətinin sərhədlərini müəyyənləşdirməli, mədəniyyətinin izlərini dünya muzeylərində axtarıb tapmalıdır. Onların ən azı kataloqunu tutub tədqiq etməyə çalışmalıyıq. Çünki biz onları toplamaq lazımdır”.

Yeganə BAYRAMOV

M.Məmmədov bildirib ki, Azərbaycan bu gün dünyada ən sürətlə inkişaf edən, iqtisadi sahədə dünyada ən böyük nailiyyətləri əldə edən ölkələrdən biri kimi tanınır: “Azərbaycan millimənvəy dərərler, sənəti, mədəniyyəti ilə heyvət doğru bilib. Bu dərərlerlin əsasında xalqın tarixi köklərini, mədəniyyətini, qəhrəmanlığını, məişətini, sosial həyatını əks etdirən faktorlar dayanır. Bəli, məmnəvi ələminizi zənginləşdirən, milli vəhdətimizi təmin edən

döyərlərimiz sayəsində var olmuş və bu gün də varıq. Dünya xalqları arasında öz qədim milli-mənəvi dəyərləri ilə tanınan Azərbaycan xalqı yaratdığı və təbliğ etdiyi bəşəri ideyaları, adət-ənənələri, milli xüsusiyyətləri ilə dünya mədəni irsindən bundan sonra da özünəməxsusluğu ilə seçiləcək. O cümlədən bu gün

2025-ci ilin Azərbaycanda “Konstitusiya və Suverenlik ili” elan edilməsi, ölkəmizin hüquqi dövlət quruculuğu sahəsində və suverenliyin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində atılacaq addımların davamı kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu il müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyasının qəbul edilməsinin 30 ili, Ermənistan Ordusu üzərində qazanılan böyük Zəfərin 5 ili tamam olur.

1995-ci il noyabr ayının 12-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ilk dəfə müstəqil Azərbaycan

mızda duran ən mühüm vəzifələrdən birincisi konstitusiyanın təbliği istiqamətində özümüzə düşən vəzifələri yerinə yetirməkdir. Bu istiqamətdə Mərkəzi Elmi Kitabxanada bir sıra işlər görülür. Bunlardan birincisi ənənəvi və virtual kitab sərgiləridir. Həmin sərgilərdə il boyu konstitusiya, dövlətçilik, suverenlik və qanunvericiliklə bağlı ədəbiyyatlar nümayiş etdiriləcək. Həmin kitabların artıq virtual və ənənəvi formada sərgisi təşkil edilərək öz oxucusunun yolunu göstərir. Sərgidə 1921-ci il mayın 19-da I Ümumazərbaycan Sovetlər Qu-

Sevindirici haldır ki, cari ilin avqust ayında həm də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Mərkəzi Elmi Kitabxanasının yaradılmasının 100 yaşı tamam olur. Bu gün yeni islahatlar mərhələsinə qədəm qoyan MEK-in əsas hədəfləri sırasında “Elektron Kitabxana” konsepsiyası da mühüm yer tutur və kitabxananın yeniləşən fəaliyyətinin ana xəttini dünyada baş verən kitabxana-informasiya prosesləri kontekstində oxuculara xidmət sisteminin müasir modelinin hazırlanıb həyata keçirilməsi təşkil edir.

Mərkəzi Elmi Kitabxananın Sərgi

“Konstitusiya və Suverenlik ili” MEK qarşısında da böyük vəzifələr qoyur

Respublikasının Konstitusiyası hazırlanaraq referendum yolu ilə qüvvəyə mindi. İlk Konstitusiya çoxəsrlik ənənələrimizə söykənərək, milli dövlətçilik tarixində mühüm əhəmiyyət kəşb edir və ölkəmizin milli sərvətidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1996-cı il 1 noyabr tarixli Fərmanına əsasən, hər il noyabrın 12-si ölkədə Konstitusiya Günü kimi qeyd edilir.

Müstəqil və suveren dövlətə sahib olan ölkəmizdə 2025-ci ilin “Konstitusiya və Suverenlik ili” elan edilməsi dünyada yaşayan bütün azərbaycanlıları sevindirir, ölkənin digər qurumlarında olduğu kimi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanasının da qarşısında mühüm vəzifələr qoyur.

Belə ki, Azərbaycanın ən zəngin və nüfuzlu kitabxanaları sırasında yer alan AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanası balansında dünya xalqlarının 50-dən çox dilində 1 milyon 500 minə yaxın ədəbiyyatı mühafizə edir. Mərkəzi Elmi Kitabxana olaraq il çərçivəsində qarşı-

rultayında qəbul edilən Azərbaycan dövlətinin birinci Konstitusiyası və digər illərdə qəbul olunmuş konstitusiyalarla yanaşı, Azərbaycan SSR-nin 1978-ci il aprelin 21-də qəbul edilmiş son Konstitusiyası, ölkənin əsas qanunu, ən yüksək hüquqi qüvvəyə malik Azərbaycan Respublikasının yeni Konstitusiyası, ümumxalq səsverməsində qəbul edilmiş dəyişikliklər, “Azərbaycan Respublikasının Cinayət hüququ”, “Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi”, “Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunun siyasi aspektləri”, “Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququnun əsasları”, “Konstitusiya məhkəməsinin (plenumunun) Qərarları”, “Xarici ölkələrin Konstitusiya (dövlət) hüququ”, “Qanunun aliliyi dövlətin möhkəmləndiricisi” və digər nəşrlər nümayiş olunur. 5 bölmə, 12 fəsil və 158 maddədən ibarət olan və 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq referendumu ilə qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası da sərgilənir.

salonunda həm də bir əsr yaşı olan kitabxana haqqında da il boyu eyniadlı sərgi nümayiş etdiriləcək. Hər ayın ilk iki işi günü keçirilən “Açıq qapı” günlərində MEK üzvü olmayan, ölkənin istənilən bölgəsindən, həmçinin xarici vətəndaşlar yaxınlaşaraq həm təşkil edilən sərgilərlə, həm də kitabxana ilə yaxından tanış olub, oxucu kartı da əldə edə bilərlər. Bu sərgilər kitabxananın rəsmi saytında da virtual formada izləyicisinə təqdim edilir.

Tarixə qısaca nəzər salsaq görərik ki, müstəqil və suveren ölkədə yaşamaq hər bir vətəndaşa nəsib olmur. Ölkəmiz Azərbaycan tarixi boyu ən ağır cinayətlərə və işğallara məruz qalıb. Azərbaycan 30 ildən artıq müharibə şəraitində yaşayaraq torpaqları işğal altında qalan, suverenliyi və ərazi bütövlüyü pozulan ölkə olmasına baxmayaraq, mübarizə əzmi qırılmayan və daim inkişaf edən bir ölkəyə çevrilib.

2020-ci ildə Vətən müharibəsində əldə edilən Zəfərdən sonra bir daha şahid olduq ki, 30 ildən sonra şəhidlərin

sakinlərinin “Böyük Qayıdış” hərəkatı ilə öz doğma yurdlarına-Qarabağa qayıdışının uğurla davam etdirilməsi şəhid qardaşı və keçmiş məcburi köçkün ailəsi olaraq mənə də qəlbən sevidirir. Bu münasibətlə dövlət başçısına dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Yaxşı ənənələrin müsbət davamı olur. Bu baxımdan bütün ömrünü xalqının xoş günlərinə həsr edən Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısı, dövlət başçısı, Zəfərimizin memarı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqın nümayəndəsi olan çoxsaylı elm adamının da rifah halının yaxşılaşması, insan hüquq və azadlıqlarının inkişafını diqqətdə saxlaması aparılan uğurlu siyasətin növbəti müsbət təzahürüdür.

Tam əminliklə qeyd etmək olar ki, təzə qədəm qoyduğumuz 2025-ci il ölkəmizdə dövlətçilik tariximizin yeni başlanğıc mərhələsinə çevriləcək və həradə yaşamasından asılı olmayaraq soydaşlarımızı bir amal ətrafında daha da sıx birləşdirəcək.

*Hüseyn Hüseynov,
AMEA Mərkəzi Elmi
Kitabxanasının direktoru,
texnika elmləri doktoru, dosent*

“Human Rights Watch” “ənənə”sini dəyişmir

Bu təşkilat kimlərə xidmət edir?

edir.

Daim insan haqlarının qorunmasının zəruriliyindən danışan hesabət müəlliflərinin Azərbaycanı mənfi fonda qələmə verməyə cəhd göstərmələri “Human Rights Watch” təşkilatının tez-tez dünyada bəyan etdiyi ədalətlik prinsipinin əsl “məhiyyətini” orta-

ya qoyur. Hər bir təşkilat hesabat tərtib edərkən istinad etdiyi mənbələrdə ədalətli balans gözləməli, hüququn və qanunun aliliyi prinsipinə hörmətlə yanaşmalıdır. Lakin beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatı olan “Human Rights Watch” tərtib etdiyi hesabatlarda bu prinsipləri nəinki gözləmir, hətta müəyyən siyasi məqsədlərə xidmət edən qarayaxma kampaniyası həyata keçirir. Hesabatın təhlili onu göstərir ki, “Human Rights Watch” hər zaman olduğu kimi, bu dəfə də Azərbaycana münasibətdə ikili standartlara yol verir, insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində Azərbaycanı neqativ, Ermənistanı isə pozitiv siyahıda göstərməyə çalışır.

“Vəzifəsi dünyanın müxtəlif ölkələrində ictimai-siyasi institutların mövcud durumu, insan və vətəndaşların hüquq və azadlıqları, demokratik dəyərlərin qorunması vəziyyətini araşdırmaq olan

“Human Rights Watch” sifariş yerinə yetirir

“Human Rights Watch” təşkilatı, çox təəssüf ki, hazırda bu missiyasından tamamilə uzaqlaşmışdır. Təşkilat bir sıra güc mərkəzlərinin, islamofob dairələrin əlində vasitə, alət rolunu oynayır və onların maraqlarının ifadəçisi qismində çıxış edir”. Bu fikirləri isə Milli Məclisin deputatı Sevinc Fətəliyeva deyib. O, bildirib ki, “Human Rights Watch” son onuncu hesabatı da təşkilatın nə qədər qərəzli, qeyri-obyektiv fəaliyyət göstərdiyini ortaya qoydu.

Millət vəkiliyin sözlərinə görə, “Human Rights Watch” reallıqlara qeyri-adekvat münasibət bildirdiyini, faktları təhrif etdiyini və subyektiv yanaşdığını təkcə Azərbaycana münasibətdə ortaya qoyduğu mövqə sübut etmir: “Ümumiyyətlə, bu təşkilatın ayrı-ayrı dövlətlərdə baş verənlərə verdiyi “qiymət” onun ikili standartdan çıxış etdiyini göstərir. Təkcə Ermənistanla Azərbaycana münasibətdə sərgilənən mövqə “Human Rights Watch”-ın öz fəaliyyətində demokratik prinsipləri və meyarları deyil, konkret sifariş və maraqları əsas tutduğunu ortaya qoyur. Bu təşkilat konkret qüvvələrin tapşırıqlarını icra edir”.

Nardar BAYRAMLI

Mediada məhkəmə proseslərinin işıqlandırılması halları ilə bağlı açıqlama

Mətbuat Şurası dəfələrlə jurnalistlərə, media orqanlarına cəmiyyət həyatında baş verən hadisə və prosesləri işıqlandırarkən həssas davranmalarını tövsiyə edib. Son dövrlər apardığımız müşahidələr həssaslığın xüsusilə məhkəmə proseslərinə münasibətdə

göstərilməsi zərurətini ön plana çıxarır. Əlbəttə, məhkəmə orqanları mövcud instansiyalardakı çəkişmələrin predmetlərindən və digər məqamlardan asılı olaraq, proseslərin

açıq və ya qapalı keçirilməsinə qərar vermək səlahiyyətindədirlər. Hər iki halda medianın cəmiyyətə informasiya vermək hüququ var və bu zaman başlıca amil ictimailik dərəcəsinin əsas götürülməsidir. Yəni nəzərə alınmalıdır ki, konkret məhkəmə prosesinin işıqlandırılması cəmiyyətə nə verəcək, nəyi aşılacaq?

“Azərbaycan Jurnalistlərinin Etik Davranış Qaydaları”nda yayımlanmış materialların ictimai əhəmiyyət kriteriyasına cavab verdiyi hallar göstərilir. Bunlar sağlamlıq və təhlükəsizliyin qorunması, ictimaiyyətin ağır cinayətlərdən və vəzifədən sui-istifadə hallarından müdafiə olunması, ictimaiyyətin əhəmiyyətli dərəcədə yanlış istiqamətləndirilməsi təhlükəsinin aradan qaldırılmasıdır. Səhbət məhkəmələrdən gedirsə, mühüm tələb təqsirsizlik prezumpsiyasına əməl edilməsidir ki, bu və həmçinin dəqiqliyin və qərəzsizliyin gözlənilməsinin vacibliyi də qaydalarda əksini tapıb.

Təəssüf ki, medianın məhkəmə proseslərinin işıqlandırılmasına yanaşmasında həssaslıq parametrlərinin zəif nəzərə alındığını, bəzən isə heç nəzərə alınmadığını görürük. Xarakterik hallardan biri də ittiham aktlarındakı ayrı-ayrı məqamların kontekstdən çıxarılaraq sərlövhələrə daşınmasıdır. Bəzən başlıqlara diqqət yetirəndə media materialının çıxarılmış konkret

hökmlərinə təəssüratı yaranır. Halbuki, yekunda veriləcək məhkəmə qərarının ittiham aktında göstərilənlərlə uyğun olmaması ehtimalları var.

Digər tərəfdən, hesab edirik ki, jurnalistlərin məhkəmə proseslərinin işıqlandırılması ilə bağlı həssaslığı ba-

xımından başlıca tələb ədalət instansiyasında müzakirəsi aparılan işin özünün spesifikasiyasının nəzərə alınmasıdır. Bu tələb gözlənilmədikdə hansısa həssas məsələ ətrafında onsuz da mövcud olan gərginlik yeni xoşagəlməz ab-havanın formalaşmasına, fərqli interpretasiyaların dövrüyyəyə girməsinə, nəticədə ziddiyyətlərin kəskinləşməsinə gətirib çıxarır.

Jurnalistika və media heç bir halda cəmiyyətdə gərginliyin yaranmasına və artmasına, ayrı-ayrı fərdlər arasında münaqişələrin alovlanmasına xidmət etməməli, tam qərəzsiz davranmalı, fəaliyyəti ilə qərəzli olduğuna dair azacıq şübhələrin belə olmasına yol verməməlidir. Əksinə, problemli situasiyaların aradan qaldırılması naminə çalışmalı, bir sözlə, mütərəqqi missiya yerinə yetirməlidir. Ona görə də məhkəmə prosesləri ilə bağlı təqdimatlarla bütün təfərrüatlar və incəliklər, hətta region və bölgənin xüsusiyyətləri, insanların emosional-psixoloji durumları ciddi şəkildə nəzərə alınmalıdır. Ən böyük peşəkarlıq budur və jurnalistlərin ümumən bütün məsələlərə yanaşmada, o cümlədən məhkəmə proseslərinin işıqlandırılmasında peşəkarlığa çağırırıq. Qurucaqlıq demokratik cəmiyyət quruculuğuna töhfə verək ki, insanlarda haqq və ədalət gözləntiləri sarsılmasın, onlar həyatdan küsməsinlər.

Erməni lobbisinin təsiri altında olan “Human Rights Watch” təşkilatı Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyini davam etdirir. Təşkilat 2024-cü ilin yekununa dair hesabatında da ölkəmizə münasibətdə qeyri-obyektiv münasibət sərgiləyib. Belə ki, “Human Rights Watch” ənənəsinə sadıq qalaraq guya Azərbaycanda insan hüquqları ilə bağlı vəziyyətin yaxşı olmadığını iddia edib. Maraqlıdır ki, bu təşkilat torpaqlarımızın 30 il işğal altında olduğu dövrdə Ermənistanı heç vaxt qınamayıb, əksinə qondarma “DQR”i öz hesabatlarında “müstəqil dövlət” kimi təqdim etməyə çalışıb. Bu faktlar “Human Rights Watch”-ın erməni lobbisinin sifarişində işlədiyini sübut

Məsələ ilə bağlı Azərbaycanın insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva “Human Rights Watch” (HRW) təşkilatının icraçı

Ombudsman açıq məktub ünvanlayıb

direktoru Tirana Hassana açıq məktub ünvanlayıb. Ombudsman Aparatının mətbuat xidmətindən verilən məlumatla görə, məktubda sözügedən təşkilatın dünya ölkələri ilə bağlı 2024-cü il hesabatının Azərbaycana dair hissəsində ölkəmizə qarşı qərəzli və birtərəfli yanaşmanın nümayiş etdirildiyi bildirilib. Eyni zamanda, HRW-nun öz hesabatını hazırlayarkən geniş ictimaiyyətdən açıq və azadlıqlarının müdafiəsi, o cümlədən işğalçılardan qorunmasının alınması sahəsində fəaliyyətinin də əhatəli şəkildə yer aldığı illik və paralel hesabatlarına istinad etmək əvəzinə, şübhəli və qərəzli mənbələrə əsaslandığı göstərilir. Habelə təşkilatın hesabatında qeyd edilən bir sıra şəxslərlə Ombudsmanın Milli Preventiv Qrupunun üzvlərinin görüşdüyü, onlara qarşı heç bir işğanc və ya pis rəftar faktını aşkar etmədiyi bildirilib.

Məktubda Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması sahəsində effektiv müzakirələrin həyata keçirildiyi COP29 çərçivəsində iqlim dəyişmə-

ləri nəticəsində baş vermiş fəsadların aradan qaldırılması məqsədilə mühüm qərarların qəbul edilməsinə baxmayaraq, HRW-nun öz hesabatında aktual problemlər üzrə əldə olunan bu uğurları nəzərə almadığı diqqətə çatdırılıb. Eyni zamanda, məktubda Azərbaycanın uzun illər Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə məruz qalması, nəticədə bir milyondan çox soydaşlarımızın fundamental hüquq və azadlıqlarının kobud şəkildə pozulması, işğala son qoyulduqdan sonra keçmiş məcburi köçkünlərin öz evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətlə qayıdışının bərpası istiqamətində görülən işlər, insanların həyat və sağlamlığına mühüm təhdid yaradan mina problemləri, habelə yüz minlərlə azərbaycanlının Ermənistandan zorla qovularaq qəçqın düşməsi faktlarının hesabatda nəzərə alınmadığı və nəticədə Azərbaycana qarşı ikili standartların nümayiş etdirildiyi bildirilib.

Ombudsman “Human Rights Watch” təşkilatını öz hesabatlarını hazırlayarkən qərəzsiz yanaşma sərgiləməyə, ədalətli olmağa və təsdiqlənmiş faktlara əsaslanmağa çağırıb.

Azərbaycan və Türkiyənin yeni ortaq hədəfləri

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarovun yanvarın 29-da Türkiyəyə səfəri çərçivəsində keçirilən görüşlərdə iqtisadi əməkdaşlığın prioritet istiqamətləri, bir sıra sahələr üzrə tərəfdaşlığın gücləndirilməsi imkanları müzakirə edilib.

Türkiyənin ticarət naziri Ömər Bolatla müzakirələr zamanı tərəflər

Azərbaycan-Türkiyə iqtisadi tərəfdaşlığının gücləndirilməsi, ticarət döviyyəsinin artırılması, KOB və biznes vahidləri arasında əlaqələrin fəal dəstəklənməsi və investisiyaların təşviqi üzrə ortaq hədəflərə çatmaq üçün mövcud imkanların artırılmasının vacibliyini diqqətə çatdırıblar.

Mövcud imkanların artırılması, tərəfdaşlığın gücləndirilməsi...

Ticarət döviyyəsi 6,1 milyard dolları ötməkdədir

2024-cü ilin yekununda Azərbaycan və Türkiyə arasında qarşılıqlı ticarət döviyyəsinin həcmi 6 milyard 130 milyon dollar təşkil edib. Qardaş ölkə, ümumi ticarət portfelində ikinci yerdə qərarlaşıb. Son bir ildə Türkiyənin Azərbaycanın ticarət döviyyəsinə payı 2 faizdən çox artaraq 12,9 faizə yüksəlib.

Türkiyə və Azərbaycanın əsas hədəfi ticarət döviyyəsinin həcmi 15 milyard dollara qədər yüksəltməkdir. Bu hədəfə çatmaq üçün davamlı tələflər kompleks tədbirlər həyata keçirir. Həmin tədbirlərdən biri kimi Preferensial Ticarət Sazişi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Saziş 15 mal qrupu üzrə tariflərin azaldılması, qeyri-tarif maneələrinin aradan qaldırılması ilə iki ölkə arasındakı idxal-ixrac əməliyyatlarını artıraraq ölkələrin qoyduqları ticarət döviyyəsi hədəfinə çatmasını sürətləndirəcək və eyni zamanda, sərmayələr üçün yeni axını təmin edəcək. M.Cəbbarovla Ö.Bolatın apardığı danışıqlarda Preferensial Ticarət Sazişi çərçivəsində güzəşt tətbiq edilən məhsulların sayının artırılmasının vacibliyinə də toxunulub. Tərəflər yeni stimulların ticarət əlaqələrinin artımını təşviq edəcəyinə əminliyini ifadə ediblər.

Hər ikisi Şərqi-Qərbi və Orta Dəhlizdə qarşılıqlı əməkdaşlığı möhkəmləndirərək tranzit-neqliyyat potensialını daha da inkişaf etdirməkdədir.

Orta Dəhlizin ön mühüm neqliyyat axınlarından biri kimi strateji əhəmiyyətini artıran Bakı-Tbilisi-Qars yolunun genişləndirilməsi sayəsində yeni neqliyyat sxeminin əsas qolu olan Qars-İğdır-Naxçıvan dəmir yolu neqliyyat şəbəkələrinin inkişafına səbəb olacaq. Bu dəmir yolu xətti Naxçıvan vasitəsilə Türkiyə və Avropaya çıxış imkanlarını artıracaq. Bu, ticari-iqtisadi döviyyələrin də həcmi artmasında mühüm rol oynayacaq.

5 illik hədəf: Investisiyaları 30 milyard dollara yüksəltmək

İki qardaş ölkə biznes icmaları arasında daha çox layihələrin icrasına və işgüzar münasibətlərin səmərəliliyinə xüsusi diqqət yetirərək qarşılıqlı sərmayələrin artırılmasında bir sıra institusional və iqtisadi stimullardan, güzəşt alətlərindən də istifadə etməkdədir. Hazırda Türkiyənin Azərbaycana yatırdığı investisiyaların ümumi həcmi 12,5 milyard dollar, Azərbaycan şirkətlərinin Türkiyəyə yatırdığı investisiyaların həcmi isə 20 milyard dollara bərabərdir. Sərmayə qoyuluşlarının coğrafiyası çoxşaxəlidir və son illərdə bu tendensiya daha da artır. Hazırda Türkiyədə 2 minə yaxın Azərbaycan şirkəti çalışır ki, onların bu ölkəyə yönəldiyi investisiyalar tikinti, neqliyyat, enerji, neft-kimya, sənaye və digər sahələri əhatə edir. Türkiyənin isə Azərbaycanda 4 mindən çox şirkəti fəaliyyət göstərir ki, onların ölkəmizin iqtisadiyyatına yatırdığı sərmayələr maliyyə, bank, sığortə, rabitə, neqliyyat, infrastruktur, sənaye, enerji, ticarət, kənd təsərrüfatı, turizm, xidmət və digər sahələrdə cəmləşib.

2021-ci il iyunun 15-də imzalanmış Şuşa Bəyannaməsində əks olunmuş prioritetlər sırasında iqtisadi münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsi nəzərdə tutulub. Şuşa bəyannaməsi investisiyaların şaxələndirilməsi, xüsusilə də azad edilmiş ərazilərə axını üçün yeni yol açan mühüm strateji niyyətdir.

Həmçinin, 2024-cü ilin iyun ayında "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında gölirlərə görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması və vergidən yayınmanın qarşısının alınması haqqında Saziş" qüvvəyə minib və sənədə əsasən, iki qardaş ölkə arasında qarşılıqlı ticarətin və xarici investisiyaların həcmi artırılması, birgə iqtisadi layihələrin icrasında təşəbbüskarlığın daha da gücləndirilməsi nəzərdə tutulur. Saziş, həmçinin Türkiyə şirkətlərinin azad ərazilərdə investisiya güzəştlərindən və stimullaşdırıcı iqtisadi alətlərdən istifadəsinə də geniş zəmin yaradır. Bu baxımdan türk sərmayəçilərinin Qarabağ və Şərqi-Zəngəzurdə investisiya qoyuluşlarına maraqları daha da böyüyür və investisiya gündəliyinin yeni ünvanı kimi azad əraziləri ön plana çəkir. Hədəf yaxın 5 ildə qarşılıqlı sərmayə qoyuluşlarının 2 dəfə artırılması, təkcə Türkiyə şirkətlərinin Azərbaycanda yatırdığı investisiyaların həcmi 25-30 milyard dollara çatdırılmasıdır.

TÜİB-in Qarabağda yeni sərmayə planları

Azərbaycan və Türkiyə arasında iqtisadi əməkdaşlığın gündəliyində enerji sahəsi xüsusi yer tutur, iki ölkə enerjinin müasir şəxsi olan "yaşıl enerji" üzrə birgə təşəbbüsləri daha da artırmağı hədəfləyir. Bərpaulunan enerji sahəsində

əməkdaşlığın genişləndirilməsi, "yaşıl" investisiyaların artırılması və işbirliyi potensialının reallaşdırılması üçün Türkiyə biznes icmasının fəallığının yüksəldilməsi nəzərdə tutulur.

İqtisadiyyat nazirinin Türkiyəyə səfəri çərçivəsində Türk şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bu sahələrə, eyni zamanda, sənaye parklarında yaradılan əlverişli biznes mühitindən yararlanmağa dəvət olunub.

Türkiyə-Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçiləri İctimai Birliyinin (TÜİB) hazırladığı yeni sərmayə planına əsasən, Türkiyə şirkətləri azad ərazilərdə qida istehsalı və emalı sahələrinə, yeni zavodların və istehsalat sahələrinin qurulmasına, xidmət sektorlarına investisiya yatırmağı planlaşdırır. Qarabağda enerji təchizatının bərpası və yeni enerji infrastrukturunun qurulması, Günəş və külək enerjisi stansiyalarının inşası, aqrar-sənaye komplekslərinin, sənaye parklarının və istehsalat mərkəzlərinin yaradılması yüksək texnoloji parkların təşkili də sərmayə portfelində əsas yer tutur.

Türkiyənin energetika və təbii sərvətlər naziri Alparslan Bayraktar bildirib ki, iki ölkə arasında enerji sahəsində işbirliyi regiona, xüsusilə də Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfə verir. Türkiyə Azərbaycanla birgə Mərkəzi Asiya-Xəzər-Avropa "yaşıl enerji" kabelinin formalaşmasında fəal tərəfdaşdır və təmiz enerji proqramında əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirmək niyyətindədir.

E.CƏFƏRLİ

Saxta kampaniyalar davam edir...

Vardanyanın xilasına hədəflənən məqsədli "piar"

Bakıda Ermənistan Respublikası və onun silahlı qüvvələri, o cümlədən Ermənistanın yaratdığı qanunsuz "Dağlıq Qarabağ respublikası" və onun qanunsuz silahlı birləşmələri tərəfindən törədilən cinayətlərdə təqsirlə bilinən 15 nəfərin, o cümlədən Harutyunyan Arayik, Vardanyan Ruben, Qukasyan

Arkadi, Sahakyan Bako, İşxanyan Davit, Babayan Davit, Mnatsakanyan Levon, Beglaryan Vasili, Qazaryan Erik, Allahverdiyev Davit və digərlərinin məhkəməsinin başlaması ilahi ədalətin nəhayət, öz yerini tapacağına böyük inam yaradıb. Adları çəkilən şəxslər müxtəlif maddələrlə ittiham olunurlar və layiqli cəzalarını almalıdırlar. Burada hansısa

istisnalardan söhbət gedə bilməz. Bununla belə, ayrı-ayrı Avropa təsisatları, Rusiyanın müəyyən dairələri yenidən bəhs olun şəxslərin müdafiəsi yönündə fəaliyyətləri genişləndiriblər. Bu kontekstdə zamanında qondarma "DQR"-in "dövlət naziri" postunu tutmuş Ruben Vardanyanın təəssübünü çəkənlərin sayının artması xüsusilə diqqət çəkir.

Aparılan qara piar

R.Vardanyanın kimliyi hər kəsə məlumdur. Çirkli pulların yuyulması yolu

ilə özünə böyük sərvət toplayan və milyardərdə çevrilən bu şəxs 44 günlük müharibədən sonra heç kəsin gözləmədiyi halda Xankəndidə züfur etdi. Azərbaycanın 2023-cü il sentyabrın 19-20-də keçirdiyi 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində "DQR" süquta uğradı, Qarabağda separatizm yuvası dağıdıldı və digərləri ilə yanaşı, R.Vardanyan da həbsə alınaraq Bakıya gətirildi və onun barəsində istintaq başladı.

Qeyd edək ki, Bakıda istintaq dövründə belə müxtəlif mərkəzlər R.Vardanyanın müdafiəsi ilə bağlı saxta kampaniyalar keçirirdi - bu xüsusda biz Fransanın, Avropa Parlamentinin, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının, Almaniyadan olan Şəvabə kimi deputatların canfəşanlılığını xüsusi qeyd edə bilərik. Məhkəmə ərafında qərəzli kampaniya daha da genişləndirilib. Halbuki, R.Vardanyanın pərdələnməsinə çalışıldığı fəaliyyətində cinayət tərkibi mövcuddur - bu isə hüquqi məsuliyyət yaradır.

Rubenin xiffətini çəkənlər

Maraqlıdır ki, onun barəsində Rusiya mətbuatında da əvvəllər informativ xarakterli yazılar dərc olunsa da, məlum təyyarə qəzasından sonra qara piar xarakterli materialların dərc olunması intensivləşib. Məsələn, "Vzlyad" nəşri başlamış məhkəmə haqda materialında prosesin obyektivliyini şübhə altına almağa cəhd edib. Paralel olaraq, Rusiya prezidenti yanında İnsan Hüquqlarının Müdafiə

"artsax"-a münasibətinin kəskin mərhələsi bitəndən sonra gəlib". Şuranın xanım üzvü, həmçinin R.Vardanyanın "humanitar fəaliyyətini" qeyd etməyi də yaddan çıxartmayıb.

Yeva Merkaçevanın özbaşına belə bir məzmununda açıqlama ilə çıxış etdiyini düşünmək sadəlövlüklük olardı. Onu da nəzərə alaq ki, bu absurd açıqlama Ermənistanın Rusiyadan üz çəkdirdiyi ərəfədə səsləndirilib...

Məlum cinayət işi üzrə 531 mindən çox zərərçəkmiş və onların nümayəndələri var.

Qara piarı aparılan R.Vardanyanın da layiq olduğu və ədalətli şəkildə cəza alacağına heç bir şübhə yox-

Azərbaycanın gücü və qətiyyəti

dur. Ermənistan vətəndaşı olan, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin işğəncə, müddululuq, müharibə qanunlarını və adətlərini pozma, terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə və digər maddələrlə təqsirləndirilən Ruben Vardanyanın məhkəmə prosesinin hazırlıq iclası yanvarın 27-də davam etdirilib. Xatırladaq ki, Ruben Vardanyan Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, aparma), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrumetmə), 113 (işğəncə), 114 (müddululuq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münaqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə) əməllərinin törədilməsində təqsirləndirilib.

Mübariz FEYZLİ

Fransa ABŞ-a müharibə elan edir?

Qrenlandiya uğrunda “mübarizə” Paris ilə Vaşinqtonu üz-üzə gətirir

ABŞ-nın yeni prezidenti Donald Trampın inauqurasiyaərəfəsində, eyni zamanda, öz səlahiyyətlərinin icrasına başladıqdan sonra səsləndirdiyi bəyanatlar, xüsusilə Qrenlandiya ilə bağlı fikirləri Avropa ictimaiyyətində ciddi narahatlıq yaradıb. Tramp bəyanatların birində açıq şəkildə bəyan edib ki, o, Qrenlandiya-nı diplomatik-siyasi yolla Danimarkadan alıb ABŞ-nın 51-ci ştatına çevirməkdə iddia edir, hətta bu məsələdə israr edir. Trampın bu bəyanatına Danimarkanın baş naziri Mette Frederiksenin reaksiyası gecikməyib - ciddi narahatlıq içində olan xanım Frederiksen Aİ-nin dəstəyini almaq üçün Almaniya və Fransa, o cümlədən Brüsselə səfər edib - görüş zamanı kansler Olaf Şolt və prezident Emmanuel Makron bu məsələdə Danimarka ilə həmrəy olduqlarını bəyan ediblər.

“Politico”-nın məlumatına görə, Fransanın xarici işlər naziri Jan-Noel Barrot ölkəsinin “Sud” radiosuna müsahibəsində bildirib ki, o, Mette Frederiksenlə görüş zamanı Parisin Qrenlandiyaya qoşun göndərmək təklifini müzakirə edib. “Paris Danimarka ilə Qrenlandiyada qoşun yerləşdirməyi müzakirə etməyə başlayıb. Danimarka kömək çağırırsa, Fransa orada olacaq”, - nazir vurğulayıb. Nazir əlavə edib ki, zərurət yaranarsa, digər Avropa İttifaqı ölkələri də öz ordusunu Qrenlandiyaya göndərə bilər.

Qrenlandiyanın hərbi-strateji üstünlüyü...

Bir sıra ekspertlər hesab edirlər ki, Şimal Buzlu və Atlantik okean arasında yerləşən Qrenlandiya Tramp administrasiyasının global strategiyasında geostrateji, geoiqtisadi və hərbi-təhlükəsizlik amilləri baxımından önəmli prioritetdir. Onlar belə qənaətə gəlirlər ki,

Tramp Qrenlandiya ABŞ-nın əsas təhlükəsizlik xətti sayılan Şimal xətti üzrə əsas dayaq nöqtəsi kimi qiymətləndirir - ABŞ hesab edir ki, Rusiya və Çinə qarşı tədbirlərinin təmas xəttini Qrenlandiyaya daşımaqla təhlükəni “əsas torpaqdan” uzaqda saxlaya bilər. Başqa sözlə, ABŞ-in öz ballistik silahlarını bir az daha “düşmənlərinə yaxınlaşdırmaq” üçün Qrenlandiyadan istifadə edəcəyi istisna olunmur. Donald Trampın Qrenlandiya ABŞ-nın hərbi bazalarının olmasına baxmayaraq, bu bölgədə ABŞ-nın beynəlxalq ballistik raket sisteminin qurulmasında iddialı olması da düşünülür.

ABŞ-in iqtisadi maraqları...

Trampın Qrenlandiyada iqtisadi maraqlarının olduğu da düşünülür. Belə ki, ekspertlər yaxın gələcəkdə Arktikada buzların əriməsi nəticəsində Atlantik və Sakit okeanı, habelə Şimali Amerika ilə Avropanı bir-birinə birləşdirəcək yeni beynəlxalq marşrutun yaranması ehtimalına toxunurlar ki, təbii olaraq bu yol Vaşinqtonun düqətindən yayına bilməz - bu marşrut Panama kanalına paralel strateji əhəmiyyət daşıya bilər.

Eyni zamanda, Qrenlandiyanın təbii sərvətlərlə zəngin olması da ABŞ-in bölgəyə diqqətini artırır - bölgədəki neft-qaz ehtiyatlarının gələcək istismarı ABŞ iqtisadiyyatı üçün əhəmiyyətlidir. Həm də bu ehtiyatlar Avropanın enerji təminatını da ABŞ-in nəzarətinə keçirəcək.

Fransa Qrenlandiyada nə axtarır?

Parisin Qrenlandiyaya qoşun göndərməklə bağlı təklifi isə birmənalı qarşılanma bilməz - bu təklifin arxasında, sözsüz ki, siyasi və iqtisadi məqsədlər dayanır. İlk növbədə qeyd edək ki, son zamanlar Makron hakimiyyətinin ölkə daxilində etibar, şəxsən Makronun özünün isə nüfuzu xeyli dərəcədə aşağı düşüb, eləcə də Fransa Avropa məkanında ciddi nüfuz itkisinə məruz qalıb - Aİ-də yalnız Almaniyanın qərarlarına hörmətlə yanaşılır. Fransa bundan əvvəlki “lider” postunu artıq yenidən Berlinə qaytarıb. Beləliklə, Makron həm ölkəsi daxilində, həm də ümumən Avropa mə-

kanında siyasi reputasiyasını bərpa etmək üçün əlinə düşən şansıdan yararlanmağa çalışır - özünü Avropanın təəssübünü çəkən ölkə kimi qələmə vermək istəyir. Başqa sözlə, Makron hakimiyyəti düşdüyü acınacaqlı vəziyyətdən xilas olmaq üçün Qrenlandiya məsələsindən münasib imkan kimi istifadə etmək niyyəti güdür. Fransa özünü elə göstərməyə çalışır ki, guya o, Danimarkanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini qorumaq üçün istənilən addımı atmağa və hər an Avropanın keşiyində durmağa hazırdır. Öslündə isə Parisi nə Danimarkanın ərazi bütövlüyü, nə də Avropanın təhlükəsizliyi maraqlandırır, əksinə Paris Avropada özünü lider dövlət kimi göstəmək üçün hazırkı vəziyyətdən sui-istifadə etmək istəyir.

Parisin alt niyyəti...

Makron Qrenlandiya məsələsinə özünün siyasi xilasını kimi baxır. Əgər Fransanın əlinə belə imkan düşərsə, şübhəsiz ki, bununla kifayətlənməyəcək - istənilən məsələdə öz məkrli siyasəti ilə seçilən Paris Arktika regionunda ABŞ və digər güc mərkəzləri ilə rəqə-

bətə girməyə cəhd edəcək. Qeyd etmək lazımdır ki, ABŞ kimi Fransanın da Qrenlandiyada geostrateji və geoiqtisadi maraqları var - Paris də Arktikadakı enerji resurslarına göz dikib. Danimarkanı müxtəlif bəhanələrlə razi salıb “təhlükəsizliyin təminatı” adı altında Qrenlandiyada öz hərbi-strateji mövqeyini formalaşdırmaq, növbəti mərhələdə isə bölgədə geoiqtisadi maraqlarının təminatına yol açmaq - yeni alternativ marşruta nəzarət etmək və enerji resurslarını istismar etmək Fransanın başlıca ambisiyasıdır.

Fransa oda bənzir tökr - nəticəsi isə bəllidir

Öz absurd ambisiyalarının arxasında qaçmağı sevən Makron hakimiyyətinin təklifi Arktika bölgəsini ABŞ ilə Aİ arasında geosiyasi mübarizə meydanına çevirə bilər. İki tərəf arasında hərbi toqquşma qeyri-mümkün olsa da, diplomatik-siyasi və iqtisadi müstəvidə qarşılıqlı mübarizəyə şahid ola bilərik - bu mübarizənin yükünü Aİ deyil, məhz Fransa çiyinlərində daşıyacaq, belə hesab etmək olar ki, Paris ABŞ-la rəqəbatda yalnız qalacaq. Ümumiyyətlə, Fransanın dünyanın supergüç ölkəsi və beynəlxalq təsir qüçlərinə malik olan ABŞ-la geosiyasi və geoiqtisadi rəqəbat aparmaq iqtidarında deyil - Makronun bu rəqəbatda məğlub olması ehtimalı daha çoxdur.

Yunis ABDULLAYEV

Rubio etiraf etdi

Ukrayna 100 il geriyyə atılıb...

Qərb koalisiyasının aparıcı ölkəsi olan ABŞ artıq Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı reallığı dərk etməyə başlayıb. Bayden-Blinken hakimiyyətinin Ukraynada yürütdüyü siyasətin səhv olması, qızıqdır ki mövqedən çıxış etməsi bu günkü ABŞ administrasiyası tərəfindən etiraf olunur - bu səhvi düzəltmək üçün real və münasib vəziyyət yaratmağa çalışılır.

Belə ki, ABŞ-nın Dövlət katibi Marko Rubionun Ukrayna ilə bağlı səsləndirdiyi son bəyanat ciddi maraq doğurub - o, bildirib ki, artıq demokratlar da Ukraynaya maliyyə yardımının davam etməsinin perspektivsiz olduğunu anlayıblar. Kiyevin dağıldığını, ərazilərin itirdiyini və ölkənin gələcəyinin ciddi təhlükə altına düşdüyünü deyən Rubio bildirib ki, əvvəlki administrasiya Ukraynada kobud səhvlərə yol verib: “Ukrayna 100 il geriyyə atılıb, enerji sektoru məhv edilib, milyonlarla insan ölkəni tərk edib. Biz insanlara təkcə qələbənin deyil, Krımın geri qaytarılmasının da mümkün olduğu illüziyasını yaratdıq. Lakin reallıq uzunmüddətli çıxılmaz vəziyyətdir”.

Sülh çağırışları edilmədi...

Qeyd edək ki, Marko Rubio bundan əvvəl də - Senatda vəzifəyə təsdiqləndikdən dərhal sonra öz çıxışında Ukrayna məsələsinə toxunmuşdu - o, Rusiya və Ukrayna arasında müharibənin nə zaman sona çatacağına dəqiq deyə bilmədiyini söyləmiş, hər iki tərəfin müəyyən güzəştlərə getməli olduğunu qeyd etmişdi.

“Bu, mürəkkəb məsələdir. Mən münaqişəni iki tərəf arasında bitirmək cəhdlərində dəqiq vaxt təyin etmək istəmirəm və edə bilmirəm. Hər bir tərəf məqsəmlərinə nail ola bilmədiyi halda, hər iki tərəf nədənsə əl çəkməli olacaq”.

ABŞ-nın yeni Dövlət katibi əvvəlki administrasiyanın Ukrayna siyasəti ilə

bağlı fikirlərində müəyyən mənada haqlı ola bilər - nəzərə alaq ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin ilk dövrlərində Azərbaycan və Türkiyə münaqişənin dayanması üçün çağırışlar etmişdi. Xüsusilə Türkiyə iki tərəf arasında görüşlərin təşkil olunmasında vasitəçilik rolunu irəli sürmüşdü. Türkiyənin neytral mövqə tutduğuna və münasib ölkə olduğuna görə, müəyyən müddət ərzində İstanbul və Ankara-da hər iki ölkənin rəsmiləri arasında müəyyən görüşlər təşkil olunmuşdu. Hətta Qara dəniz üzərindən taxıl və ər-

proseslərdə gücünün tanınması ilə nəticələnə bilərdi. Məhz bu səbəbə görə, Bayden-Blinken hakimiyyəti ABŞ və NATO-nun maraqlarını üstün tutmaq üçün Ukraynayı qurban verdi”.

Baydenin planı fiaskoya uğradı

“Əvvəlki administrasiya düşündü ki, Ukraynadakı müharibə və sort iqtisadi sanksiyalar Rusiyanı zəiflədəcək və Qərbdən asılı vəziyyətə salacaq. Amma biz görürük ki, Rusiya Qərbin sanksiyaları qarşısında tab gətirməyi bacarıb və bir addım da geri çəkilmək niyyətində deyil. Bayden administrasiyası Ukraynada çox səhv siyasət yürütdü, buna görə də bu bölgədə ABŞ-nın maraqlarını təmin edə bilmədi,” - deyər A.Nərimanlı əlavə edib.

Rubio çağırış edib

Politoloq bildirib ki, Tramp administrasiyası Ukraynada müharibəni dayandırmaq və atəşkəsi təmin etmək üçün Putin hakimiyyəti ilə danışıqlar aparmaq istəyir: “Hazırkı administrasiya Bayden-Blinken hakimiyyətinin Ukraynada səhvlərini düzəltmək üçün ortaya güclü iradə qoymaq niyyətindədir. Eyni zamanda, Rubionun bəyanatı danışıqlara başlamaq üçün çağırışdır. Rubio demək istəyir ki, Ukraynada münaqişənin davam etməsi heç bir nəticə verməyəcək, əksinə ölkədəki vəziyyəti daha da ağırlaşdıracaq”.

Yunis ABDULLAYEV

Uzun sürən xəstəlik

Qoderzi Çoxelinin “Küknarlara məktub” hekayəsi haqqında

Otuz beş il bundan qabaq Bakının ən böyük kitab evində Moskvadakı “Molodaya qvardiya” nəşriyyatının qriyflə çapdan çıxmış “Palalelepiped” adlı uzun ensiz formatlı bir kitab gördüm. Titul səhifəsində kitabın gənc sovet yazıçılarının eksperimental hekayələrindən ibarət toplusu olduğu yazılmışdı. Yəqin kitabın tərtibatçıları Pikassonun əsərlərini də sənət eksperimenti saydıqlarından almanaxı illüstrasiya əvəzinə dünya şöhrətli sənətkarın rəsmləriylə bəzəmişdilər.

İlk reaksiyam kitabın mündəricatına baxıb orada doğma bir ad axtarmaq oldu. Bizim Moskva mühitinə ayaq açmış gənc yazıçılarımızdan heç kimin adını tapmadım. Qafqaz xalqlarından mündəricatda yalnız bir gürcünün adı vardı: Qoderzi Çoxeli. “Küknarlara məktub” hekayəsini də ilk dəfə elə o kitabdan oxudum. O gündən bu hekayə mənim yaddaşımın qızıl fonduna düşdü.

Üstündən çox ötməmiş yazıçı-tərcüməçi dostum Nəriman Əbdülrəhmanlım da tanıdım. Qaraçöplü Nəriman o vaxt Tiflisdən Bakıya yeni köçmüşdü, Gürcüstan ədəbi mühitinə, kino məktəbinə yaxşı bələdəydi. Nərimandan Qoderzinin kimliyini xəbər alanda məlum oldu ki, Çoxeli həm də ali təhsilli ssenarist, rejissor, bir neçə qısametrajlı film çəkib, ancaq əsasən yazıçı kimi tanınır, Tbilisidə, Moskvada, Sofiyada, Berlində ona yaxın kitabı çıxıb; mənə heyətləndirən hekayəsi isə aldığım almanaxda çap olundandan on il əvvəl yazılıb, hekayənin adı müəllifin Moskvada işiq üzü görmüş kitabına da verilib; küknarlara yazılmış məktub ötən müddətdə təqribən otuz ölkədə özünə yeni-nəyi ünvanlar tapıb.

Sonralar Nəriman Əbdülrəhmanlı Qoderzi Çoxeli ilə görüşlərini, söhbətlərini, ona bağlı xatirələrini bir yazıya toplayıb dərc elətdi, “Bu dünyada ruh kimi yaşayan adam” başlıqlı bu yazı-müsahibə ön söz yerinə müəllifin 2006-cı ildə işiq üzünə çıxarılması “Küknarlara məktub” (çevirənlər: Tofiq Mirzə, Nəriman Əbdülrəhmanlı) kitabına da salındı. Kitabda Çoxelinin iyirmidən artıq hekayəsi, iki kiçik roman-priçayısı yer alıb. Ancaq buna qədər yazı-müsahibənin bir qismi, yəni erkən variantı məşhur hekayənin təqdimatı kimi “Xəzər” jurnalında da dərc olunubmuş. Nəriman bu barədə belə yazır:

“Nədənsə çevirməyə “Küknarlara məktub” hekayəsindən başlamışdım. Sonra bildik ki, həmin hekayə artıq nömrənin klassik əsərləri sırasına salınıb. Bu da təsadüf idimi, nəyisə, hekayənin ilk nəşri şair Vəqif Bayatlı Odər oldu. Onda baş redaktor olduğum “Xəzər” dərgisinin ilk nömrəsini hazırlayırdı. Qoderziylə söhbətim və hekayəni elə sahiləki çayxanada oxuyub üçcə kəlmə söz dedim: “Bu kimdirsə, fenomenidir!”

O, “fenomen kimsənin” əsərlərində təsvir elədiyi Qudamağarı vadisinin Çoxi kəndində doğulduğunu, Şota Rustaveli adına Tbilisi Dövlət Teatr İnstitutunun kinorejissorluq fakültəsini, məşhur sənətkar Lana Qoqoberidzenin emalatxanasını bitirdiyini, iki kitabın müəllifi, bir neçə qısametrajlı bədii filmin rejissoru olduğunu oxuculara çatdırmağı da lazım bildi... Hekayə də, söhbət də “Xəzər” toplusunun 1990-cı il 2-ci sayında çap olundu və az qala ilin ədəbi hadisəsi kimi qarşılandı. Oxucular bu vaxtacan tanımadıqları yazıçımlı ilk təmasdanca sevdilər, başqa əsərlərinin izi arıqla gözlədilər.”

Qoderzi Çoxelinin əsərlərini mənə sevdiren onlardakı dərin panteizm ruhu, qəhrəmanların təbiətə ibtidai itaiyyəti, təbiətə öz valideyni kimi ərkyana davranışı, şəxslərinin heç bir fəlsəfi təlimin, dini təriqətin bələdəçiliyinə ehtiyac duymadan öz ilkinliyinə, saflığına, mənəbəyinə can atması, müəllifin insanla təbiət, subyektlə obyekt, yaranmışla yaranan, cümləvə iki arasında sərhədləri ehməlcə, ustufca, ağılı-dərrəkəni köməyə çağırmadan götürməsidir. Təbiətdən cəmiyyətə, cəmiyyətdən təbiətə belə rahat, belə yunsaq, belə hamar keçidə az-az qələm adamının əsərində rast gəlirəm.

Panteizm duyğusunun itilənməsində onu boya-başa çatdırmış torpaqların, o torpaqların cüvərləyib bərk verməsi insanları, yazıçıların uşaqlıq xatirələrini tozlandıran yerlərin rolu hər amildən öndədir. Çoxelinin danışdığı hekayətlər çağdaş dövrün nağılı, dastanı, əsətinə kimi oxunur, elə bil bu hekayələri tarixdən əvvəlki dövrlərin anonim müəllifi, yaxud kitab-dəftərdən uzaq, hərf tanımayan avam, savadsız bir nağılçı söyləyir. Nəriman Əbdülrəhmanlının müsahibəsindən:

“- Qoderzi, necə oldu ki, yazmağa başladın?”

Üz-gözümdə təəccüb ifadəsi dolayı, başımı bulayıb astadan gülür:

- Son, qardaş, görünür, Qudamağarı vadisində, biz tərəflərdə olmamışam, yoxsa bu sualı verməzdin. Sözün düzü, no vaxt yazmağa başladığımı, mənə yazı-poetrya sari no dardığımı indi düz-əməlli xatırlamıram. Uşaqlıqdan kəndimizdə, gözü-mün qabağında elə əhvalatlar baş verirdi ki, gərbdən kağıza köçürməsəm olmaz. Əvvəllər yazdığım mənasız görünürdü, özündən utanır, əlyazmalarımı ağılağəlməz yerlərdə gizlədirdim. Sonra baxdım ki, o əhvalatlar, hadisələr mənə gecə-gün-

düz rahat buraxmır, yazmasam, boğazımdan çörək-su keçmir.

- Sənin hekayələrinin qəhrəmanları qeyri-adi adamlardır, oxucunun alışdığı obrazlara heç oxşamırlar: birinin çiyində küknar bitir, o biri marala, digəri balığa çevrilir, dördüncüsü qartalın cayağında uçuur...

- Yəqin sən də çoxları kimi burada mifoloji köklərdən söhbət açacaqsan. Nə bilim, bəlkə də bu, adamları o cür görmək arzumdən irəli gəlir. Amma mənə bir inam var ki, insanla təbiət ayrılmazdır, insan özünə tələqin eləsə, marala da, balığa da, hətta küknara da çevrilə bilər. İnsanı insan, balığı balıq eləyən ruhdur...”

Mən bilmirəm Qoderzi Çoxelinin nə qədər geniş mütaləsi olub, iyirminci əsr dünyə nəsrinin aparıcı imzalarını, məsələn, Uilyam Folkneri nə dərəcədə tanıyıb. Ancaq mən onu elə həmin Folknerə yaxınlaşdırın, doğmalaşdırın xeyli cəhət sezməmişəm. Söhbət yalnız Yoknapatofanın gürcü versiyasını yaratmaqdan gəlmir - Yoknapatofa sakinləri dünyanı, bəşəriyyəti bu əyalətin, burada yaşayan əhəlinin təmsalında tanıdıqları, qavradıqları kimi, Çoxelinin personajları da Qudamağarı vadisindən qırağa çıxırlar, onların dünyası da bu dərəcənin çayları, meşələri, dağları, daşlarıdır. Bunlar öz yerində, mən ayrı bənərlərdən, ayrı doğmalaşdırın danışır. Folknerin “Ayı” povestinin ardınca Çoxelinin “Yabanı gül dəstəsi” hekayəsini oxuyan kəs nə demək istədiyimi duyur.

Folknerin ayısı yaşadığı meşənin ağası, təbiətin qüdrət əliylə yaranmış amansız cəngəvər olsa da, əlinə fürsət düşəndə adam atinə düş bətməyən, yeri gələndə meşədə azmış nəbələd uşağa yol göstərən ağayana bir cəntilmendir. Bu məsələdə Çoxelinin ayısı da ondan geri qalan deyil, bu ayı ömründə nəvəsi görməmiş, bircə yol gül bağışlanmamış cəfakəs kəndli qadına bir dəstə yabanı çiçək götürir, di gəl, zalım insanları Folknerin mörd, vüqarlı qoca Beni kimi onun da axırına çıxırlar:

“Pəncərədən onların evinin qabağında dal ayaqlarının üstünə qalxmış ayı görürdü, qabaq ayaqlarıyla iri yabanı gül dəstəsi tutub bərk-bərk sinəsinə sıxmışdı, qəmli-qəmli evə baxırdı. Güllə açıldı, arvad ayının necə silkələndiyini, sonra necə yuxıldığını aydınca gördü. Amma elə yuxıldı ki, yabanı gül dəstəsini buraxmadı, sinəsinə daha da bərk sıxıb eləcə öldü.

Çiçəkləri ondan zorla qopardılar.

Aradan xeyli vaxt keçəndən sonra, qocalıb qarıyanda Msiarinin arvadı ürək ağrısıyla xatırladı ki, o yabanı güllərdən başqa ona çiçək bağışlayan olmayıb”.

“Yaddaş çayı” hekayəsində dağ kəndinə körpə ağaclar atmağa gəlmiş kimsəsi kişi amud tınglariylə cəynən öz balalarıyla danışmış kimi söhbətəşir:

“Kişi isə oturub, sellofana bükülmüş amud tınglərini bir-bir açıb, onları qadınlar ilk övladlarını soyuqdan qoruyan sayaq şilləlayırdı. Hamısını bircə-bircə yerə sərdiyi cındırı üstünə düzüb, öyüd vermiş kimi danışdırdı:

- Di özün bilərsən, mənə utandırma, artıq böyümüşən, özünü əsl kişi kimi aparmalısan. Düzüdü, buralarda qış soyuq keçir, amma heç nə olmaz, öyrəşəndən sonra çətinlik çəkməzsəniz. Əvəzində buranın torpağı qüvvətlidir, səni yerə basılanda birdən çox su içmə ha!

- Sənin canın-cəsədin bir az zəifdir. Ta bərkiməmiş çox məhsul vermə.

- Hə, sən nə təhərsən, ay dəcəl, mənə bura camaatının içində utandırma ha, eşdirsən? Özün bilirsən, bu dağ camaatı bir-təhər olur.

- Sən niyə bükülmüşən, olmaya qorxursan, hay? Fikir çəkmə, özüm tez-tez gəlib yoxlayacağam, onların ümidinə qoymaram sizi. Payızda çalışın yarpaqlarınızı tez tökəsiniz, yoxsa bura qor yağır ki... Yarpaqlarınıza yağdım, Allah göstərməsin!

- Bıy, bir buna bax, yoxsa qurumağa indidən başlamısın? Tez ol kökünə aq görüm! Bax belə, bu cür yaxşı deyilmi, ay sağolmuş, hay? Qoçaq ol, qoçaq ol, yoxsa...

- Sən də bəri başdan küsməyin başını burax, yaxın gəl. Hələ sənə belə budaqlar lazım deyil. Burada yatan aylar olur. Çalış qul-budaq atanacan boyunu uzat, sonra yoxlan. Onda nə ayı gic gələcək sənə, nə də maral!”

Kişi alıcılara qiymət oxumur, tınglari, demək olar, müftə verir, istədiyi budur ki, onun ağacları ölkənin hər küncündə çiçəkləyib bər versin. Tıng alnlarla birçə şort qoyur: “Ağacları mən özüm ekəcəyəm. Onları övladlarını kimi böyütməşəm, no bilim siz mənim körpələrimi necə basdıracaqsınız. Sizə əziyyət verməşəm, bir-iki həftə qalıb amudlara özüm baxardım. Bunlar özge torpağa yavaş-yavaş alışmalıdırlar, yoxsa qəribəsəyərələr”.

F.Uğurlu

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Şənbə üçün nəzm

Elə intəhasız darıxıram ki...
Uzaq düşər sevinc, kədər boylanar.
Pəncərəmi xısın-xısın döyəclər
Qaranquşu yola salan son bahar.

Elə intəhasız darıxıram ki...
Üzərimdə nakam arzu kölgəsi.
Bu dünyaya ruhum sığmır əzəldən,
Yəqin, odur darıxmağın bəlkəsi.

Sənsiz daha bilmirəm,
Kiməm, nəyəm, nəçiyəm.
Sənə qovuşmaq üçün
Hər ölümə elçiyəm.

Səni üşüdər deyər
Sevmirəm qışda qarı.
Ömrüm saralmış xəzəl,
Gözləmirəm baharı.

Səslə məni sən yenə
Yuxumun şirin vaxtı.
Durum sarılım sənə,
Ürəyim çox darıxdı.

Sinəmdən çəkib ürək
Canımdan can qopdu, bil.
Sənsiz yaşanan ömür
Zülumdür, ömür deyil.

Soruşma heç nə, ay ana,
Dərdləşən qızın deyiləm.
Mən payıza tay biçildim,
Çiçəkli yazın deyiləm...

Gecəmdən qaçaqdı yuxu,
Səhəri diri açırım.

Mənə nigaran boylanın,
Baxışlarından qaçıram.

Nazımı gəl, çəkmə daha,
Nazından da utanıram.
Sən tanıdığın övölki,
Qızından da utanıram.

Daha yoxdur o güc məndə,
Qoynumdan çıxmıyır əlim.
Başımı qoyum dizinə,
Qalxmə, doyunca dincəlim...

Bir şeir yazdım sənə,
Həsrət qoxdu, qəm qoxdu.
Kimsə adını çəkdi
Ürəyim çox darıxdı.

Yenənmədim qıruru,
Ağlamaq da çətindir.
Sabah çox gec olacaq,
Vaxtın varsa gəl indi.

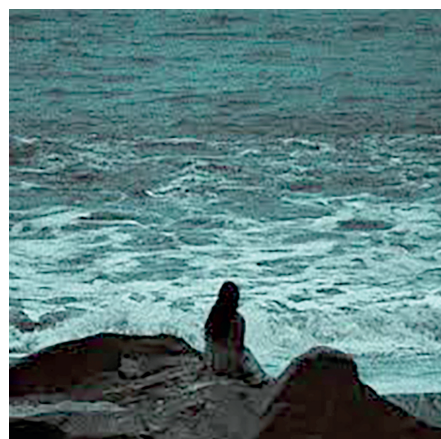
Bu şəhər sənsiz bomboş,
Mənası yox heç nəyin.
Çox şeyi dəyişdirər,
Bircə dəfə gölməyin.

Nigaranlığım keçər,
Gözüm yoldan yığılar
Arxayın olub qalma,
Hər anın öz hökmü var.

Virənə könlümdə bayquş ulayar,
Uğrayar səmtimə nə yaz, nə bahar.
Unudulmağın da bir zamanı var,
Nə tez unutdun məni.

Kimə gileylənir, kimə dərd yanıq,
Bilməm kimi düşməq,
kimi dost sanım.
Ay Məni hamıdan tez anlayanım,
Nə tez unutdun məni.

Sözə ümidlənilib, səse sığındım,
Ən çox güvəndiyim kəsə sığındım.
Deyilmiş ürəkdə əbəssıxıntıq,
Nə tez unutdun məni.

Bir quru hal xoşu, salamı kəsən
Əhsən yaddaşına qəlbinə əhsən,
Sən ki unutmğa həvəsliymişsən
Nə tez unutdun məni.

Aysel Nasirzadə

KİM ALDI?

Bütün olmaz nə var cəm olmuş məndə,
Bütün olmazlara oldu deyəq mən.
Baxdım ki, ortada bir mən qalmamış,
Bütün olmazlara oldu deyəqndən.

Qırılmış ruhumun qolu, qanadı,
Məndə mənə aid arzu, dilək yox.
Əlimi qoydum hey sinəmin üstə,
Duyğuyla yaşayan həzin ürək yox.

Hanı arzuları özündən göyçək?
Xəyalı göylərdə pəmbə buludlu.
Kim aldı qəlbimdən o qəhrəmanı?
Bu qız o saf qızı harda unuttu?

İdman

Pley-offun püşkü atıldı

UEFA Çempionlar Liqasının pley-off mərhələsinin püşkatma mərasimi keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə 1/16 finalın cütlükləri bəlli olub. Püşkatmada əsas mərhələdə 9-

24-cü yerləri tutan 16 komanda iştirak edib. 1/16 final mərhələsinin cütlükləri

“Brest” (Fransa) - PSJ (Fransa)
“Mançester Siti” (İngiltərə) -

“Real Madrid” (İspaniya)
“Brüqge” (Belçika) - “Atalanta” (İtaliya)
“Monako” (Fransa) - “Benfika” (Portuqaliya)
“Yuventus” (İtaliya) - PSV (Niderland)
“Feyenoord” (Niderland) - “Milan” (İtaliya)
“Seltik” (Şotlandiya) - “Bavariya” (Almaniya)
“Sportinq” (Portuqaliya) - “Borussiya Dortmund” (Almaniya)
Bu raundun oyunları 11-12 və 18-19 fevralda keçiriləcək.
Qeyd edək ki, Liqa mərhələsində ilk 8 yeri tutan kollektivlər - “Liverpool”, “Arsenal”, “Aston Villa” (hamısı İngiltərə), “İnter” (İtaliya), “Barselona”, “Atletiko Madrid” (hər ikisi İspaniya), “Bayer” (Almaniya), və “Lill” (Fransa) isə birbaşa turnirin 1/8 finalına yüksəliblər. Bu mərhələnin püşkatma mərasimi fevralın 21-də, matçları isə 4-5 və 11-12 martda oynanılacaq.

Uğurlu seriya davam edir...

“Şəki” basketbol klubu ardıcıl 8 qələbə qazanmaqla yeni rekordə sahib çıxıb. Bölgə təmsilçisinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, komanda bununla son 3 mövsümdə heç bir klubun edə bilmədiyi nəticəyə imza atıb. “Şəki” dekabrın 1-də Gəncədə yerli komandaya məğlubıyyətdən bəri yenilgi üzvi görməyib. Bu müddətdə keçirilən bütün 8 qarşılaşma şəkililərin qələbəsi ilə başa çatıb. Bedri Məriçin komandası hazırda A qrupunun lideri və son ölkə çempionu “Sabah”la bərabər cari mövsümün ən az məğlubıyyətdə

üzü görən komandasıdır. Bu, cəmi 2 dəfə baş verib. 2022/2023 mövsümündə 2, 2023/2024 mövsümündə cəmi 1 qələbəsi olmuş “Şəki” cari mövsüm artıq 10 qalibiyyətdə sevinib.

Həmcinin səbətə atılan 1046 xal göstəricisində də “Şəki” liderdir. Ötən tur “Ordu”nu məğlub edən “Şəki” bu göstəricidə möhz “hərbçilər”ə çataraq şorikli liderliyə nail olub. 3-cü belə ən yaxşı nəticə də B qrupunun təmsilçisi “Gəncə”dədir - 1024 xal. Xal atışında müs-bət top fərqi də (1046:876=+170) “Şəki”yə məxsusdur. Maraqlı üçün bildirik ki, bu göstəricidə “Gəncə” (+148) 2-ci, “Sabah” (+145) 3-cüdür. “Şəki” ötən mövsüm martın 17-də öz meydanında “Sumqayıt”a uduzduqdan sonra ardıcıl 7 ev matçında məğlub olmur. Aprelin 14-də “Gəncə” üzərində qələbə (82:73) ilə başlayan bu uğurlu seriya cari mövsümdə hələ ki, qırılmayıb.

“Başakşəhər” heyətini yeni futbolçu ilə gücləndirib

Türkiyənin “Başakşəhər” komandası heyətini yeni futbolçu ilə gücləndirib. AZƏRTAC klubun rəsmi saytına istinadən xəbər verir ki, İstanbul

təmsilçisi İngiltərə “Uotford”undan Festi Eboseleni transfer edib. İrlandiya millisinin üzvi ilə 3.5 illik müqavilə imzalanıb.

“Bayer” “Roma”nın futbolçusunu icarəyə götürüb

Almaniyanın “Bayer” (Leverkuzen) komandası heyətini yeni futbolçu ilə gücləndirib. AZƏRTAC klubun

süm bütün turnirlərdə 13 oyun keçirib və 1 qolla yadda qalıb.

rəsmi saytına istinadən xəbər verir ki, Bundesliqa təmsilçisi İtaliya “Roma”sından Mario Hermosonu icarə əsasında heyətinə cəlb edib. İspaniyalı müdafiəçi ilə mövsümün sonunadək müqavilə imzalanıb.

Futbolçu “Roma”nın heyətində bu mövsüm bütün turnirlərdə 13 oyun keçirib və 1 qolla yadda qalıb.